

महाराष्ट्र विधानसभा

पहिले अधिवेशन, २०१८

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

गुरुवार, दिनांक २२ मार्च, २०१८ / चैत्र १, १९४० (शके)

(१) आदिवासी विकास मंत्री	}	यांचे प्रभारी विभाग
(२) उद्योग व खनिकर्म मंत्री		
(३) उर्जा, नवीन व नवीकरणीय उर्जा, राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री		
(४) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य मंत्री		
(५) सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग मंत्री		

प्रश्नांची एकूण संख्या - ४५

धारणी (जि.अमरावती) येथील डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मागासवर्गीय
मुलांच्या वसतीगृहातील खाद्यतेल निकृष्ट दर्जाचे असल्याबाबत

(१) * ११५४१४ डॉ.सुनिल देशमुख (अमरावती) : सन्माननीय सामाजिक
न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) धारणी (जि.अमरावती) येथील डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मागासवर्गीय
मुलांच्या वसतीगृहातील रिफाईन सोयाबीन खाद्य तेलाचे नमुने दिनांक २४
नोव्हेंबर, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास परिक्षणाकरीता पाठविले असता सदर
नमूने अप्रमाणित घोषित करण्यात आले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर वसतीगृहातील निकृष्ट दर्जाच्या खाद्य तेलामुळे येथील
विद्यार्थ्यांच्या आरोग्याचा प्रश्न निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार दोषी पुरवठादारांविरुद्ध शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. राजकुमार बडोले : (१) व (२) अन्न, औषध प्रशासन विभागास प्राप्त तक्रारीच्या अनुषंगाने वसतीगृहातील अन्न पदार्थाची नमूना तपासणी केली असता, खाद्यतेलामध्ये आयोडिनची मात्रा कमी असल्याचे आढळून आले आहे.

(३) प्रादेशिक उपायुक्त, समाजकल्याण, अमरावती यांनी दि.०९/०२/२०१८ च्या आदेशान्वये सदर पुरवठादाराचा ठेका रद्द केलेला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील दारिद्र्यरेषेखालील अनुसूचित जाती व नवबौद्ध भूमिहीन कुटुंबांना दादासाहेब गायकवाड सबलीकरण व स्वाभिमान योजनेतर्गत निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत

- (२) * १०५२०७ श्रीमती देवयानी फरांदे (नाशिक मध्य) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यातील दारिद्र्यरेषेखालील अनुसूचित जाती व नवबौद्ध भूमिहीन कुटुंबांना उत्पन्नाचे साधन म्हणून जमीन खरेदी करण्याकरीता दादासाहेब गायकवाड सबलीकरण व स्वाभिमान योजनेस दिनांक २ जून, २००४ च्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर योजनेतर्गत शेतजमीन खरेदीकरीता ५० टक्के अनुदान व ५० टक्के कर्ज या स्वरूपात निधी उपलब्ध करून देण्यात येतो, हेही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, शासनाने सदर योजनेतर्गत मागील १० वर्षांपासून निधी उपलब्ध करून दिलेला नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने सदर प्रकरणी निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. राजकुमार बडोले : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) हे खरे नाही, सन २००४-०५ ते २०१७-१८ या १४ वर्षांत रुपये २७४८३.८१ लाख एवढा निधी उपलब्ध करून देण्यात आलेला आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुणे जिल्ह्यातील पतसंस्थांमध्ये लाखो रुपयांचा झालेला गैरव्यवहार

(३) * ११११७० श्री.विजय काळे (शिवाजीनगर) : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे जिल्ह्यातील चार पतसंस्थांमध्ये बोगस ठेवीबरोबरच बोगस सोनेतारण ठेवल्याचे दाखवून संबंधितांनी लाखो रुपयांचा गैरव्यवहार केला असल्याची बाब सहकार विभागाने केलेल्या लेखापरिक्षणामध्ये निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पतसंस्थांच्या पदाधिकारी आणि अधिकारी यांनी बनावट नावाने खाती उघडली असून सदर खात्यांवर कर्ज घेतले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने सदर गैरव्यवहारामधील चारही पतसंस्थेच्या पदाधिकारी व अधिकाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली तसेच सदर रक्कम वसूल करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देशमुख : (१) व (२) होय.

(३) पुणे जिल्ह्यातील पतसंस्थांपैकी ८ पतसंस्थांमध्ये गैरव्यवहार झाल्याचे लेखापरिक्षण अहवालावरून निदर्शनास आले आहे. या पतसंस्थांमध्ये सुमारे ११ कोटींचा गैरव्यवहार झाला असून त्यापैकी १.६८ कोटी रुपयांची वसूली झालेली आहे. उपरोक्त पतसंस्थांपैकी ६ पतसंस्थांच्या अधिकारी / पदाधिकारी यांचेविरुद्ध फौजदारी गुन्हे दाखल करण्यात आले असून ५ पतसंस्थांची महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० चे कलम ८८ अन्वये चौकशी सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील कुष्ठरोग पिडितांना आधारकार्ड काढण्याची
सक्ती न करता पर्यायी व्यवस्था करण्याबाबत**

(४) * १०५८६५ श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील स्वयंभू कुष्ठरोग वसाहतीतील कुष्ठरोग पिडितांच्या हातापायाला विकृती असल्यामुळे व संवेदना तसेच बोटांना रेषा नसल्यामुळे आधारकार्ड काढण्यास सक्ती न करता पर्यायी व्यवस्था करण्याची मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी माहे जानेवारी, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान मा.सामाजिक न्यायमंत्री यांचेकडे निवेदनाद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, आधारकार्ड सक्तीचे केल्यामुळे कुष्ठरोग पिडितांना बोटांना रेषा नसल्यामुळे आधारकार्ड काढण्यास अनेक अडचणी निर्माण होत असून बँकेच्या खात्याशी आधारकार्ड जोडले नसल्यामुळे कुष्ठरोग पिडितांचे बँकेमधील खाते बंद करण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, बँकेत खाते नसल्यामुळे कुष्ठरोग पिडितांना शासनाकडून मिळणाऱ्या विविध योजनांच्या लाभापासून वंचित रहावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार कुष्ठरोग पिडितांना आधारकार्ड काढण्याची सक्ती न करता तातडीने पर्यायी व्यवस्था करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

- श्री. राजकुमार बडोले : (१) हे खरे नाही.
 (२) हे खरे नाही.
 (३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील आदिवासी आश्रमशाळांची सीसीटीव्ही
 खरेदीप्रकिया प्रलंबित असल्याबाबत**

- (५) * १०६३१५ प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.रणजीत कांबळे (देवळी), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.विकास कुंभारे (नागपूर मध्य), श्री.बंटी भांगडिया (चिमूर), श्री.कृष्णा गजबे (आरमोरी), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी), श्री.जयदत्त क्षीरसागर (बीड), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.मकरंद जाधव-पाटील (वाई), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्रीमती सुमन पाटील (तासगाव - कवठेमहांकाळ), श्री.प्रदीप नाईक (किनवट), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), डॉ.सतीश (अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्थ असलेल्या ५२२ शासकीय आश्रमशाळांमध्ये सीसीटीव्ही कॅमेरे बसविण्याबाबतचा निर्णय शासनाने घेतला आहे मात्र सदर खरेदी ई-निविदा प्रक्रियेद्वारे न करता गव्हर्नमेंट मार्केट प्लेस (गेम) पोर्टलमधून करण्याचे निर्देश आयुक्तांनी दिनांक ५ जानेवारी, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास दिल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर प्रकरणी २२ कोटी रुपयांचा निधी प्राप्त झाला असतानाही सहा महिने खरेदी प्रक्रिया प्रलंबित असून आता आयुक्तांनी दिलेल्या उक्त निर्देशामुळे सीसीटीव्ही कॅमेरा खरेदीच्या ई निविदा प्रक्रियेला आणखी विलंब लागणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त निर्णय घेण्याची कारणे काय आहेत तसेच यंदाच्या शैक्षणिक सत्रात आश्रमशाळांना सीसीटीव्ही कॅमेरे मिळण्याबाबत सदर खरेदी प्रक्रिया जलदपणे राबविण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विष्णु सवरा : (१), (२) व (३) राज्यातील आदिवासी आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांच्या सुरक्षेच्या दृष्टिने संनियंत्रणासाठी सीसीटीव्हीची आवश्यकता असल्याने शासकीय आश्रमशाळा/वसतिगृहांमध्ये सीसीटीव्ही यंत्रणा बसविण्यासाठी क्षेत्रीय कार्यालयास वेळोवेळी सूचना देण्यात आल्या आहेत. त्याअनुषंगाने खरेदीबाबत सीसीटीव्ही कॅमेरे व यंत्रणा बसविण्यासाठी शासनाच्या प्रचलित धोरणानुसार सदर खरेदी प्रक्रिया शासनाच्या गव्हर्नमेंट ई-मार्केटप्लेस (GeM) ह्या पोर्टलचा वापर करून राबविण्याबाबत सूचित करण्यांत आले आहे. सीसीटीव्हीद्वारे प्राप्त माहितीचे संकलन करून त्याचे संगणक प्रणालीद्वारे माहितीचे विश्लेषण होण्यासाठी संगणक प्रणालीशी सुसंगत कॅमेऱ्यांचे स्पेसिफिकेशन ठरवून देण्यात आले आहे. त्यानुसार प्रायोगिक तत्वावर एका प्रकल्पामध्ये चाचणी घेऊन अन्य ठिकाणी राबविण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

वाढोणा (ता.तिवसा, जि.अमरावती) व कनकेश्वर मंदिर (ता.मोर्शी, जि.अमरावती) येथे वीज पुरवठा करण्याकरीता निधी मंजूर करण्याबाबत

(६) * ११५८१७ अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वाढोणा (ता.तिवसा, जि.अमरावती) गावासाठी होत असलेला पाणी पुरवठा गावापासून सुमारे १.५ कि.मी. अंतरावरील डी.पी. वरून होत असून वीज खंडीत होत असल्यामुळे नियमित पाणी पुरवठा होत नसल्यामुळे गावठाण फिडर वरून उक्त वीज पुरवठा होण्याकरीता निधी मंजूरीबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी जिल्हाधिकारी, अमरावती यांना दिनांक १५ जानेवारी, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास निवेदन दिले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच कनकेश्वर मंदिर (ता.मोर्शी, जि.अमरावती) येथे विद्युत लाईन नसल्यामुळे नागरिकांना धार्मिक उत्सवाच्या काळात तेथे रात्री राहण्यास गैरसोय होत असल्याने सिंगलफेज विद्युत लाईन करीता रु. ४.६२ लक्ष निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत दिनांक ०३ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी जिल्हाधिकारी, अमरावती यांना निवेदन दिले आहे, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त निवेदनांच्या अनुषंगाने शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार उक्त दोन्ही कामांसाठी निधी उपलब्ध करून देणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे.

मा.लोकप्रतिनिधींच्या निवेदनाच्या अनुषंगाने वाढोडा (खुर्द) येथील पाणी पुरवठा योजनेची वीज जोडणी जिल्हा वार्षिक योजनेअंतर्गत मंजूर केली असून प्रशासकीय मान्यता व निधी उपलब्धतेकरिता प्रस्ताव जिल्हा नियोजन समितीकडे पाठविण्यात आला आहे.

(२) व (३) कनकेश्वर मंदिर (ता.मोर्शी, जि.अमरावती) येथे नेर पिंगळाई कृषि वाहिनीवरून ३३ के.व्ही. लेहगाव उपकेंद्रामधून श्री फेज विद्युत पुरवठा करण्यात येत आहे. मा. लोकप्रतिनिधी यांच्या निवेदनाच्या अनुषंगाने नागरिकांची धार्मिक

उत्सवाच्या काळात गैरसोय टाळण्याकरिता, नेर गावठाण वाहिनीद्वारे विद्युत पुरवठा करण्यासाठी, तांत्रिक अंदाजपत्रक मंजूर करण्यात आलेले आहे. अधीक्षक अभियंता, महावितरण, अमरावती यांनी जिल्हा नियोजन समिती यांना प्रशासकीय मान्यता विनधी उपलब्धतेकरिता प्रस्ताव सादर केला असून प्रशासकीय मंजूरी व निधी प्राप्त होताच कामास सुरुवात करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मौजे राईपाडा ते भालतपाडा (जि.पालघर) रस्त्यावरील गंजलेल्या
विजेच्या खांबाची दुरुस्ती करण्याबाबत**

(७) * ११४२५९ श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.वैभव पिचड (अकोले) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे राईपाडा ते भालतपाडा (ता.जि.पालघर) येथील आदिवासी पाड्यातील रस्त्यालगतचे विजेचे खांब पूर्णतः गंजून ते वाकलेले असल्याने कधीही जमिनीवर पडून जिवीत व वित्तहानी होण्याची शक्यता आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नागरिकांचे नुकसान टाळण्याच्या दृष्टीने खांबाची दुरुस्ती तातडीने करण्याची मागणी तेथील नागरिकांनी दिनांक २७ डिसेंबर, २०१७ व दिनांक २५ जानेवारी, २०१८ रोजी मा.मुख्यमंत्री, मा.ऊर्जामंत्री व सचिव, ऊर्जा विभाग तसेच कार्यकारी अभियंता, पालघर विभाग, विद्युत मंडळ यांचेकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त निवेदनांच्या अनुषंगाने शासनाने पाहणी केली आहे काय, पाहणीचे निष्कर्ष काय आहेत व तदनुसार खांबाची दुरुस्ती करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) मौजे राईपाडा ते भालतपाडा या भागातील ४ लघुदाब वाहिनीचे खांब गंजून ते वाकलेले असल्याचे निदर्शनास आले आहे.

(२) मौजे राईपाडा ते भालतपाडा (ता.जि.पालघर) येथील आदिवासी पाड्यातील रस्त्यालगतचे वीजेचे खांब पूर्णतः गंजून ते वाकलेले आहेत असा तक्रार अर्ज महावितरणच्या पालघर येथील क्षेत्रीय कार्यालयात दिनांक ०९.०२.२०१८ रोजी प्राप्त झाला आहे.

(३) सदर निवेदनाच्या अनुषंगाने महावितरण कंपनीच्या क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांनी केलेल्या पाहणीत सदर ठिकाणी ४ लघुदाब वाहिनीचे खांब गंजून ते वाकलेले असल्याचे निर्देशनास आले आहे. त्याच्या दुरुस्तीचे अंदाजपत्रक महावितरण कंपनीने तयार केले असून सदरचे काम लवकरच पूर्ण करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

चंद्रपूर जिल्ह्यात २७७२ कृषीपंप जोडण्या प्रलंबित असल्याबाबत

(८) * ११३९७८ श्री.सुरेश धानोरकर (वरोरा) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) चंद्रपूर जिल्ह्यात सदयःस्थितीत सुमारे २७७२ कृषीपंप जोडण्या प्रलंबित असल्याचे माहे जानेवारी, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच सवलतीच्या दरात शेतीसाठी वीज जोडणी मिळूनही जिल्ह्यातील कृषी ग्राहकांकडून वीजबिल भरणा होत नसल्याने याचा आर्थिक भार महावितरणवर येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, प्रलंबित कृषीपंप वीज जोडण्या देण्यासाठी सुमारे ३२ कोटी १५ लाख रुपयांची महावितरणला आवश्यकता आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले, त्यानुसार प्रलंबित कृषीपंप जोडण्या देण्यासाठी निधी उपलब्ध करण्याबाबत व ग्राहकांकडून थकित वीज बिल वसूल करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे.

चंद्रपूर जिल्ह्यात जानेवारी, २०१८ अखेर ३३२० कृषीपंप वीज जोडण्या प्रलंबित आहेत.

(२) हे खरे आहे.

(३) हे खरे आहे.

(४) चंद्रपूर जिल्ह्यातील प्रतिक्षा यादीतील शेतकऱ्यांना कृषीपंप वीज जोडणी देण्याची कार्यवाही विविध योजनेतर्गत करण्यात येत आहे व थकीत वीज बिल भरण्याबाबत वसुली मोहिम महावितरण कंपनीमार्फत राबविण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

नांदेड जिल्ह्यातील निराधार महिला व पुरुष लाभार्थ्यांना हाताचे ठसे उमटत नसल्याने शासनाच्या अनुदानापासून वंचित रहावे लागल्याबाबत

(९) * ११३५०५ श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी) : सन्माननीय विशेष सहाय्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नांदेड जिल्ह्यातील निराधार महिला व पुरुषांना अॅक्सिस बँकेच्या एजंटद्वारे निराधाराचे मानधन अंगठा (थम्ब) घेऊन वितरीत केले जाते परंतु बहुतांशी वयोवृद्धांच्या हाताचे ठसे उमटत नसल्याने त्यांना अनुदानापासून वंचित रहावे लागत असल्याबाबतची बाब निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अनेक निराधार वयोवृद्धांच्या हाताचे ठसे उमटत नसल्याने बहुतांशी लाभार्थ्यांना अनुदान मिळत नसल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने पुर्वीप्रमाणेच लाभार्थ्यांच्या बँक खात्यात अनुदान जमा करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येणार आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. राजकुमार बडोले : (१) अंशतः खरे आहे.

नांदेड जिल्ह्यातील विशेष सहाय्य योजनेतील पात्र लाभार्थ्यांना अनुदानाचे वाटप अॅक्सिस बँकेद्वारे न करता आय.सी.आय.सी.आय. बँकेकडून बायोमॅट्रीक पध्दतीने करण्यात येते.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रस्तुत प्रकरणी ज्या लाभार्थ्यांच्या हाताचे ठसे उमटत नाही, अशा लाभार्थ्यांचे अनुदानाचे वाटप बँकेमार्फत आधार संलग्न बँक खात्यात करण्याबाबत जिल्हाधिकारी, नांदेड यांना सूचना देण्यात आल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्याच्या नवीन वस्त्रोद्योग धोरणानुसार इंटिग्रेटेड टेक्सटाईल्स
पार्कसाठी निधीची तरतूद करण्याबाबत**

(१०) * ११५५१७ कुमारी प्रणिती शिंदे (सोलापूर शहर मध्य) : सन्माननीय वस्त्रोद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्याचे नवीन वस्त्रोद्योग धोरण २०१८ ते २०२३ जाहीर करण्यास दिनांक ६ फेब्रुवारी, २०१८ च्या मंत्रीमंडळाच्या बैठकीमध्ये मान्यता देण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासनाच्या नव्या धोरणानुसार औरंगाबाद, जालना, परभणी, बीड, नांदेड, यवतमाळ, वर्धा, अमरावती, बुलढाणा आणि जळगांव या जिल्ह्यात महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाकडून इंटिग्रेटेड टेक्सटाईल्स पार्क स्थापन करण्यात येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, टेक्सटाईल्स पार्कसाठी नियोजन आराखडा तयार करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर प्रकरणी निधीची तरतूद करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देशमुख : (१) व (२) होय.

(३), (४) व (५) महाराष्ट्र राज्याचे नवीन वस्रोद्योग धोरण २०१८-२३ शासन निर्णय दि. १५ फेब्रुवारी, २०१८ अन्वये जाहीर करण्यात आले आहे. या धोरणा अंतर्गत यवतमाळ, वर्धा, अमरावती, बुलढाणा, जळगाव, औरंगाबाद, जालना, परभणी, बीड व नांदेड या जिल्ह्यात महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाकडून (MIDC), इंटिग्रेटेड टेक्सटाईल्स हब/पार्क स्थापन करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. सदर टेक्सटाईल पार्कच्या उभारणीचे काम विविध टप्प्यावर सुरु आहे.

चिपी (ता.वेगुर्ला, जि.सिंधुदुर्ग) येथील विमानतळ सुरु करण्यास होत असलेला विलंब

(११) * ११३९८३ श्री.नितेश राणे (कणकवली) : सन्माननीय उद्योग मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने प्रत्येक जिल्हा हवाईमार्गाने जोडण्याच्या निर्णय घेतल्यानंतर चिपी (ता.वेगुर्ला, जि.सिंधुदुर्ग) येथे आंतरराष्ट्रीय विमानतळ उभारण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाच्या वतीने चिपी-परुळे या विमानतळ उभारणीचे काम २८५ हेक्टर जमिनीवर तत्कालीन पालकमंत्री, सिंधुदुर्ग यांच्या हस्ते सन २०१४ मध्ये सुरु करण्यात आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, माहे डिसेंबर, २०१५ मध्ये आयआरबी कंपनीमार्फत सदर विमानसेवा माहे डिसेंबर, २०१६ मध्ये वा त्या दरम्यान सुरु करण्यात येणार होती तथापि सदरहू विमानतळावरून विमानसेवा सुरु झालेली नसून सद्यःस्थितीत या विमानतळावर अनेक कामे अपूर्णावस्थेत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, जिल्ह्याचे पालकमंत्री यांनी माहे जून, २०१८ पासून या विमानतळावरून विमान सुरु होण्याची घोषणा केली असून, शासनाने याबाबत अद्यापपर्यंत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच कामाची सद्यःस्थिती काय आहे व सदर काम केव्हापर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई : (१) व (२) हे खरे आहे.

(३) हे अंशतः खरे आहे.

सद्यस्थितीत विमानतळाची विकास कामे सुरु असून जून, २०१८ पर्यंत सर्व कामे पूर्ण होणे अपेक्षित आहे.

(४) हे अंशतः खरे आहे.

धावपट्टी टर्मिनल इमारत, टॅक्सी वे, अॅप्रन, जी. एस. ई इमारत प्रशासकीय इमारत, फायर स्टेशन व भूमिगत पाणी टाकी इ. कामे पूर्ण झालेली आहेत. ए.टी.सी. टॉवर, कंपाऊंड वॉल, ए.सी. प्लांट इमारत, तांत्रिक इमारत, विद्युत इमारत, व वॉश टॉवर इत्यादी कामे पुर्णत्वाकडे असून जून २०१८ पर्यंत होणे अपेक्षित आहे.

(५) करारापत्रानुसार सदर विमानतळाची कामे दिनांक १८/०८/२०१४ पर्यंत होणे अपेक्षित होते. परंतु सदर कामास खालील बाबीमुळे विलंब झाला आहे.

i) विमानतळासाठी आवश्यक असणाऱ्या ११.१३ हेक्टर खाजगी जमीन मिळणेबाबत संपादनात झालेला विलंब.

ii) परुळे-पाट रस्त्यावरील पूल कमकुवत झाल्याने, उप विभागीय अधिकारी (महसूल), सावंतवाडी यांनी दि.३०/०९/२०१७ पर्यंत अवजड वाहतूकीस घातलेला बंदी आदेश.

iii) विमानतळ क्षेत्राबाहेरून महामंडळाने वळविलेले रस्ते खराब झाल्याने विमानतळ क्षेत्रातून, जिल्हाधिकारी, सिंधुदूर्ग यांनी एस.टी. बस वाहतूकीस दिलेली परवानगी.

iv) जून ते सप्टेंबर पावसाच्या अतिवृष्टीमुळे कामात झालेला अडथळा.

v) बाह्य वळण रस्ता खराब झाल्याने, परुळे ग्रामपंचायत व परुळे पंचक्रोशी ग्रामस्थ यांनी वेळोवेळी घेतलेली आंदोलनाची भूमिका व त्याचा विकास कामास अडथळा.

vi) सिंधुदूर्ग जिल्ह्यात स्थानिक प्रशासनाकडून गौण खजिन उत्खनावर घालण्यात आलेले निर्बंध.

**कोल्हापूर जिल्हयातील ग्राहकांना मागणी करूनदेखील
विजेची मीटर्स मिळत नसल्याबाबत**

- (१२) * १११७८३ श्री.चंद्रदीप नरके (करवीर), श्री.सत्यजीत पाटील-सरुडकर (शाहूवाडी) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) महावितरण कंपनीच्या गैरकारभारामुळे कोल्हापूर जिल्हयातील पाचशेहून अधिक घरगुती, शेती आणि औद्योगिक ग्राहकांना गेल्या चार ते पाच महिन्यांपासून मागणी करूनदेखील वीज मीटर्स मिळत नसल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१७ मध्ये निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, अनेक ग्राहकांचे जुने मीटर्स नादुरुस्त असून नवीन मीटरचा पुरवठा बंद आहे तरी गैरसोय टाळण्यासाठी काही ग्राहक अवास्तव किंमत देऊन बाजारातून मीटर विकत घेत आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले, तदनुसार मीटरचा पुरवठा सुरळीत करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) हे खरे नाही.

माहे एप्रिल, २०१७ ते सप्टेंबर, २०१७ या कालावधीत १२७११ सिंगलफेज व ८५० थ्रीफेज नादुरुस्त मीटर्स बदलविण्यात आले आहेत. या दरम्यान मर्यादित कालावधीत मीटर्सचा पुरवठा मीटर पुरवठादारांद्वारे संध गतीने झाल्याने मागणी व पुरवठा यात तफावत निर्माण झाली होती. परंतु तदनंतर मीटर्सचा पुरवठा सुरळीत झाल्यामुळे महावितरण कंपनीद्वारे खरेदी करण्यात आलेल्या मीटर्सद्वारे ग्राहकांची नवीन विद्युत जोडणी व नादुरुस्त मीटर्स बदलविण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**लातूर इंडस्ट्रीज इस्टेट कॉ. ऑप. सोसायटीच्या संचालकांनी केलेल्या
गैरव्यवहार प्रकरणी चौकशी समिती नेमण्यात आल्याबाबत**

(१३) * ११२२०९ श्री.सुनिल शिंदे (वरळी) : सन्माननीय उद्योग मंत्री
पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) लातूर इंडस्ट्रीज इस्टेट कॉ. ऑप. सोसायटीच्या संचालकांनी उद्योग
उभारण्यासाठी ९० वर्षांच्या करारावर प्राप्त झालेल्या उद्योग संचालनालयाच्या
जागेवर स्वतःच्या मालकीची नोंद दाखवून गहाणखत करणे, या जागेवरील
दुकानांची विक्री करणे, या जमिनीवर मुळ उद्देशाशी विसंगत व्यवसाय करणे
इत्यादी गैरव्यवहार केल्याप्रकरणी शासनाकडे प्राप्त झालेल्या तक्रारीनुसार
विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांच्या अध्यक्षतेखाली चौकशी समिती नेमली
आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त चौकशीत काय निष्पन्न झाले आहे, चौकशीच्या अनुषंगाने
सदर प्रकरणातील संबंधित दोषींवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा
करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई : (१) होय.

(२) व (३) विभागीय आयुक्त, औरंगाबाद यांच्यामार्फत चौकशी चालू आहे.
चौकशीचा अहवाल अद्याप प्राप्त झालेला नाही.

**झिंगाबाई टाकळी (जि.नागपूर) येथील शक्ती वाहिनी
पतसंस्थेत झालेला गैरव्यवहार**

(१४) * ११०८७४ श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी),
श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), डॉ.संतोष टारफे
(कळमनुरी), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर) : सन्माननीय सहकार मंत्री
पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) झिंगाबाई टाकळी (जि.नागपूर) येथील शक्ती वाहिनी पतसंस्थेच्या व्यवस्थापकांनी बनावट खातेदारांच्या नावे कर्ज प्रकरण मंजूर करून व बनावट पासबुक तयार करून लाखो रुपयांचा गैरव्यवहार केल्याची बाब माहे जानेवारी, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय,
- (३) असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने सदर प्रकरणांतील दोषींविरुद्ध शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देशमुख : (१) होय.

- (२) व (३) सदर पतसंस्थेच्या व्यवस्थापकांविरुद्ध तक्रार प्राप्त झाल्यानंतर उपनिबंधक सहकारी संस्था, नागपूर शहर (१) यांनी पतसंस्थेच्या सन २०१६-१७ च्या नियमित लेखापरिक्षणाचे आदेश दिनांक ७.११.२०१७ रोजी दिले आहेत. त्याप्रमाणे संबंधीत लेखापरिक्षकांकडून पुढील कार्यवाही सुरु आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पंढरपूर व मंगळवेढा (जि.सोलापूर) तालुक्यातील प्राथमिक शाळेत
शिकणाऱ्या मागासवर्गीय विद्यार्थीनींना सावित्रीबाई फुले
शिष्यवृत्ती मिळण्याबाबत**

(१५) * ११११३६ श्री.भारत भालके (पंढरपूर) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पंढरपूर व मंगळवेढा (जि.सोलापूर) तालुक्यातील जिल्हा परिषद व खाजगी अनुदानित प्राथमिक शाळेत शिकणाऱ्या मागासवर्गीय विद्यार्थीनींना जिल्हा परिषद समाजकल्याण विभागाने सावित्रीबाई फुले शिष्यवृत्ती देण्यापासून सुमारे २ वर्षांपासून वंचित ठेवल्यामुळे सर्व प्राथमिक शिक्षक संघटना व समन्वय समितीने तीव्र आंदोलन करण्याचा इशारा दिनांक २९ डिसेंबर, २०१७ रोजी वा त्या सुमारास दिला असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, शासनाच्या समाजकल्याण विभागाकडून सदर योजना राबविली जात असून त्याची अंमलबजावणी जिल्हा परिषद समाजकल्याण विभाग, सोलापूर यांनी २ वर्षांपासून केली नसल्यामुळे संबंधितांवर कारवाई करून निलंबन करण्याची मागणीही होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने संबंधित दोषी अधिकाऱ्यांविरुद्ध शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) तसेच जिल्हा परिषद व खाजगी अनुदानित प्राथमिक शाळेत शिकणाऱ्या मागासवर्गीय विद्यार्थीनींना सावित्रीबाई फुले शिष्यवृत्ती मिळण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. राजकुमार बडोले : (१) आंदोलन करण्याचा इशारा दिला, हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) सन २०१६-१७ या वर्षात सावित्रीबाई फुले शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत सर्व पात्र मागासवर्गीय विद्यार्थीनींना लाभ देण्यात आलेला आहे.

सन २०१७-१८ ची सावित्रीबाई फुले शिष्यवृत्ती सर्व पात्र मागासवर्गीय विद्यार्थीनींना मार्च, २०१८ अखेरपर्यंत लाभ अदा करण्याची दक्षता घेण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पनवेल (जि.रायगड) महानगरपालिका येथील तळोजा एमआयडीसीमधील पाणी पुरवठा करणाऱ्या पाण्याच्या टाकीची झालेली दुरावस्था

(१६) * १०५०३५ श्री.मनोहर भोईर (उरण) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पनवेल (जि.रायगड) महानगरपालिका येथील तळोजा एमआयडीसीमधील अनेक कंपन्यांना पाणी पुरवठा करणाऱ्या पाण्याच्या टाकीची दुरावस्था झाली असून, सदर टाकी कोसळण्याच्या स्थितीत असल्याचे माहे डिसेंबर, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, याबाबत तक्रार करूनही एमआयडीसी प्रशासन याकडे दुर्लक्ष करित आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या संदर्भात शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने सदर प्रकरणी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई : (१) हे खरे नाही.

(२) महामंडळाकडे अशी कोणतीही तक्रार प्राप्त झालेली नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

वडगांव (जि.यवतमाळ) येथील आदिवासी मुलांचे वसतीगृहातील असुविधांबाबत

(१७) * ११५७२८ डॉ.अशोक उईके (राळेगाव) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वडगांव (जि.यवतमाळ) येथे आदिवासी मुलांचे वसतीगृह असून तेथे २५० विद्यार्थ्यांच्या निवासाची व्यवस्था असताना प्रत्येक खोलीमध्ये क्षमतेपेक्षा जास्त विद्यार्थी आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वसतीगृहामध्ये मुलांना झोपण्यासाठी फाटलेल्या गाद्या व चादरी दिल्या असणे तसेच भोजन व्यवस्था निकृष्ट दर्जाची असल्याचे दि. ३० जानेवारी, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या असुविधांबाबत वसतीगृहातील विद्यार्थ्यांनी प्रकल्प कार्यालय, पांढरकवडा येथे तक्रार दाखल केली असून याबाबत शासनाने चौकशी वा पाहणी केली आहे काय, त्यात काय निदर्शनास आले,

(४) असल्यास, त्यानुसार वसतीगृहाच्या संबंधित अधिकारी वा कर्मचारी यांचेवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, तसेच उक्त वसतीगृहातील दुरवस्था दूर करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विष्णु सवरा : (१) आदिवासी मुलांचे शासकीय वसतीगृह, वडगाव (जि.यवतमाळ) येथे २५० क्षमतेची भाड्याची इमारत उपलब्ध असून सन २०१७-१८ या शैक्षणिक वर्षात सदर वसतीगृहात २२९ विद्यार्थी प्रवेशित आहेत. (२), (३) व (४) आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांच्या आदेशान्वये दि.२४.०८.२०१४ रोजी सदर वसतीगृहास ५०० नग क्वायर मॅट्रेस गादी पुरवठा करण्यात आला होता. सदर गाद्यांचे ३ वर्षांचे आयुर्मान संपल्यामुळे अपर आयुक्त, अमरावती स्तरावर नवीन गाद्या पुरवठ्याचे आदेश देण्यात आले आहेत.

चालू शैक्षणिक वर्षापासून चादर, ब्लॅकेट, बेडशीट, उशी व उशीकव्हर या वस्तूंकरीता विद्यार्थ्यांना थेट निधी देण्यात येत आहे.

दि.२९.०१.२०१८ रोजी वसतीगृहातील विद्यार्थ्यांकडून भोजन पुरवठ्यासंबंधी प्राप्त तक्रारीनुसार प्रकल्पस्तरावर नवीन पुरवठाधारक नियुक्त करून त्यांच्यामार्फत वसतीगृहास भोजन पुरवठा सुरु केला आहे. सदरस्थितीत भोजन पुरवठादाराकडून भोजनपुरवठा चांगल्या दर्जाचा होत असून भोजनासंबंधी विद्यार्थ्यांच्या तक्रारी नाहीत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

वनग्राम हनवतखेड (ता.मोताळा, जि.बुलडाणा) गावातील शेतकरी कृषि पंपाच्या विज जोडणीपासून वंचित असल्याबाबत

(१८) * ११३४४९ श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलडाणा), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
 (१) वनग्राम हनवतखेड (ता.मोताळा, जि.बुलडाणा) गावातील शेतकरी स्वातंत्र्यप्राप्ती पासून अद्यापपर्यंत कृषि पंपाच्या वीज जोडणी पासून वंचित असल्याची बाब दिनांक २६ जानेवारी, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
 (२) असल्यास, उक्त गावात कृषि पंपांना विज जोडणीचे आदेश मा.उर्जा मंत्री यांनी दिनांक १२ मे, २०१६ रोजी बुलडाणा येथे घेतलेल्या बैठकीत दिले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय निदर्शनास आले, त्यानुसार वनग्राम हनवतखेड येथील शेतकऱ्यांना कृषि पंपांची वीज जोडणी देणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) वनग्राम हनवतखेड (ता.मोताळा, जि.बुलडाणा) येथील कृषीपंपाच्या वीज जोडणीकरीता पैसे भरलेल्या अर्जदारांना वीज जोडणी देण्यात आली असून कृषीपंपाच्या वीजजोडणी करिता मागणी प्रलंबित नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

शिरपूर (जि.धुळे) या तालुक्यात अवैध दारु साठा पकडण्यात आल्याबाबत

(१९) * ११५४७३ श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री) : सन्माननीय राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शिरपूर (जि.धुळे) तालुक्यात अडीच लाख रुपयांचा अवैध दारु साठा जप्त करण्यात आला असल्याचे दिनांक १० फेब्रुवारी, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास उघडकीस आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, तसेच यापूर्वीही रुपये ८ लाख ९१ हजाराचा अवैध दारु साठा पकडण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार अवैध दारु विक्री करणाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत तसेच होत असलेली अवैध दारु विक्री थांबविण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) होय, दि. १.०२.२०१८ रोजी शिरपूर तालुक्यात राज्य उत्पादन शुल्क, धुळे कार्यालयाने ४ गुन्हे नोंदवून रु.५,५०,४००/- व शिरपूर शहर पोलीस स्टेशन यांनी

एक गुन्हा नोंदवुन रु. ३,३०,९६५/- किंमतीचा मुद्देमाल जप्त केला आहे. या पाचही गुन्ह्यात जप्त केलेल्या मुद्देमालाची किंमत रु. ८,८१,३६५/- इतकी आहे. (३) होय, धुळे जिल्ह्यात माहे एप्रिल २०१७ ते जानेवारी २०१८ या कालावधीत एकूण ७२८ गुन्हे नोंदविले असून २४१ इसमांना अटक करण्यात आलेली आहे व रु.२,०३,९९,४२४/- किंमतीचा मुद्देमाल जप्त केला आहे.

अवैध मद्य निर्मिती व विक्रीच्या धंद्याची माहिती काढून कारवाई करण्यात येते. त्याकरिता सामुहिक धाडसत्र आयोजित करणे, रात्रीची गस्त घालणे, टोल नाक्यावर तसेच अचानक संशयित वाहने तपासणे इ. कामकाज केले जाते. मुंबई दारुबंदी अधिनियम १९४९ कलम ९३ अन्वये प्रतिबंधात्मक कारवाई केली जाते. तक्रारीसाठी टोल फ्री व व्हाट्स अॅप क्रमांक प्रसिद्ध केला आहे. तसेच ग्रामरक्षक दलाच्या माध्यमातून अवैध मद्य निर्मिती व विक्रीच्या धंद्यावर नियंत्रण मिळविण्यासाठी प्रयत्न करण्यात येत आहेत.

(४) विलंब झालेला नाही.

**मौजे गांधीनगर व सागरशेत (ता.तलासरी, जि.पालघर) येथील
जमिनीतून गेलेल्या विद्युत लाईनची नुकसान भरपाई
जमिन मालकांना मिळाली नसल्याबाबत**

(२०) * १०४८९२ श्री.संजय सावकारे (भुसावळ) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री
पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पॉवर ग्रीड कार्पोरेशन ऑफ इंडिया लि. यांची उच्च दाबाची विद्युत लाईन
मौजे गांधीनगर व सागरशेत (ता.तलासरी, जि.पालघर) येथील जमिनीतून गेली
असून जमिन मालक/कुळांना अद्याप नुकसान भरपाई मिळालेली नाही, खरे
आहे काय,

(२) असल्यास, नुकसानग्रस्तांचे जबाब, ग्रामपंचायतीचा ठराव इत्यादी पुरावे
मंडळ अधिकारी, कृषी अधिकारी, अधिकारी, बांधकाम विभाग, तलासरी यांनी
तहसिलदार यांना पाठवून ३ वर्षे झाली तरी जमीन मालकांना नुकसान भरपाई
मिळालेली नाही, हे खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय निदर्शनास आले,
- (४) असल्यास, त्यानुसार नुकसान भरपाई तातडीने मिळण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) व (२) या प्रकरणी जिल्हाधिकारी, पालघर यांच्याकडून प्राप्त झालेल्या माहितीनुसार, पॉवरग्रीड कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया या कंपनीने मौजे गांधीनगर व सागरशेत (ता.तलासरी) येथील एकूण २०२ बाधित शेतकऱ्यांपैकी १८८ बाधित शेतकऱ्यांना, कृषिपिके/फळझाडे व वनझाडाच्या नुकसानभरपाईपोटी एकूण रु. ३,३०,५७,६२७/- एवढी रक्कम दिली आहे. उर्वरित १४ बाधित शेतकऱ्यांपैकी १० बाधित शेतकऱ्यांचे कृषिपिके/फळझाडांचे मूल्यांकन कृषि विभागाकडून प्रलंबित असल्याने तसेच ४ बाधित शेतकऱ्यांनी रक्कम स्वीकारण्यास नकार दिल्यामुळे, त्यांना अद्याप नुकसान भरपाईची रक्कम देण्यात आलेली नाही.

- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जालना जिल्ह्यात गत ७ ते ८ वर्षांपासून शहरातील
पथदिवे बंद असल्याबाबत**

- (२१) * ११५९०३ श्री.संतोष दानवे (भोकरदन) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) जालना पालिकेने आतापर्यंत साडेपाच कोटीची रक्कम भरली असूनही गत ७ ते ८ वर्षांपासून शहरातील पथदिवे बंद आहेत, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, पथदिव्यांची थकबाकीची माहिती माहितीच्या अधिकारात मागितली असता महावितरणकडून एका माहितीत ८ कोटी थकबाकी तर दुसऱ्या माहितीत ९ कोटी ५७ लाख थकबाकी दाखवून विसंगत माहिती दिली जात आहे व अशा प्रकारे महावितरण पालिकेकडून अवास्तव रक्कम वसूल करत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, पालिकेकडून वीज बिलाची थकबाकी रितसर भरण्यात येत असताना महावितरणकडून पथदिवे बंद ठेवले जात असल्याने शासनाने याची चौकशी केली आहे काय, त्यात काय निदर्शनास आले,
- (४) त्यानुसार संबंधित जबाबदार अधिकारी व कर्मचाऱ्यांविरुद्ध शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे ,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे नाही.

जालना नगरपालिकेने माहे मार्च, २०१४ ते ऑक्टोबर, २०१७ या कालावधीत थकीत वीज देयकापोटी रु. ५.५४ कोटी अंशतः रक्कमेचा भरणा केलेला आहे. थकबाकीची रक्कम वाढल्यामुळे महावितरण कंपनीकडून वेळोवेळी पाठपुरावा करूनही जालना नगरपालिकेने देयकाची रक्कम न भरल्यामुळे रीतसर नोटीस देण्यात येऊन माहे ऑक्टोबर, २०१७ रोजी पथदिव्यांचा वीज पुरवठा खंडित करण्यात आला आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील पात्र झोपडीधारकांना
अवाजवी दराने वीज आकारणी केल्याबाबत**

(२२) * १०४८०० श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई येथील मालाड (पूर्व) व दिंडोशी क्षेत्रातील संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानाच्या जमिनीवरील पात्र झोपडीधारकांना रिलायन्स एनर्जी कंपनी राष्ट्रीय उद्यानाबाहेरील खासगी मालकाला आकारण्यात येत असलेले १७ रुपये प्रति युनिट इतका अवाजवी दर आकारत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू युनिट दर ६ ते ८ रुपये आकारण्याबाबतची मागणी लोकप्रतिनिधींनी मा.ऊर्जा मंत्री यांना दिनांक १७ जानेवारी, २०१८ रोजी दिलेल्या लेखी निवेदनाद्वारे केली आहे, हे खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, शासनाने याबाबत चौकशी केली आहे काय, त्यात काय निदर्शनास आले, त्यानुसार सदरहू कंपनीने गरीब झोपडीधारकांकडून प्रति युनिट १७ रुपये इतक्या महागड्या दराने वीज दर आकारण्याची कारणे काय आहेत,
- (४) असल्यास, शासनाने याबाबत चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार दर कमी करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे नाही. रिलायन्स इन्फ्रास्ट्रक्चर लिमिटेडद्वारा पात्र ग्राहकांना महाराष्ट्र वीज नियामक आयोगाकडून निश्चित केलेल्या दरानेच वीज आकारणी करते.

(२) हे खरे आहे.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**रामपुर (ता.घाटंजी, जि.यवतमाळ) येथील निवासी आश्रमशाळेतील
विद्यार्थीनीने शाळेतील वर्ग खोलीत आत्महत्या केल्याबाबत**

(२३) * १०६१९० डॉ.मिलिंद माने (नागपूर उत्तर), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.विजय वडेटीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.भारत भालके (पंढरपूर), प्रा.(श्रीमती) मेधा कुलकर्णी (कोथरुड), डॉ.अशोक उईके (राळेगाव), श्री.विजय औटी (पारनेर) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रामपुर (ता.घाटंजी, जि.यवतमाळ) येथील निवासी आश्रमशाळेत कु. राजश्री तोरण कोटनाके (वय १६) या विद्यार्थीनीने शाळेतील वर्ग खोलीत गळफास लावून आत्महत्या केल्याची बाब दिनांक ९ जानेवारी, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यापुर्वी कु. तीशा अग्रवाल या इयत्ता नववी वर्गात शिकणाऱ्या विद्यार्थीनीनेही आत्महत्या केली असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, तसेच गेल्या १४ वर्षांत राज्यातील आदिवासी आश्रमशाळांमध्ये सुमारे १०७७ विद्यार्थ्यांचा विविध कारणांनी मृत्यू झाला असून त्यापैकी ११० मृत्यू हे सर्पदंशामुळे झाल्याचे माहे जानेवारी, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त आश्रमशाळेतील आत्महत्यांच्या प्रकरणांची शासनाने चौकशी केली आहे, त्यात काय निदर्शनास आले,

(५) असल्यास, त्यानुसार संबधितांवर कारवाई करण्याबाबत तसेच सदर आश्रमशाळेची मान्यता कायमस्वरूपी रद्द करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच राज्यातील आदिवासी आश्रमशाळांतील वाढते मृत्यूचे प्रमाण रोखण्यासाठी कोणत्या उपाययोजना केल्या वा करण्यात येत आहेत, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विष्णु सवरा : (१) शासकीय आश्रमशाळा, रामपूर, ता.घाटंजी, जि.यवतमाळ येथील सन २०१७-१८ या वर्षामध्ये इयत्ता १०वी मध्ये शिक्षण घेत असलेली विद्यार्थीनी कु.राजर्षी चौरंग कोटनाके या विद्यार्थीने दि.०९.०१.२०१८ रोजी सकाळी ९.३० च्या सुमारास वसतीगृहातील पंख्याला ओढणीने गळफास लावून आत्महत्या केली आहे हे खरे आहे. सदर आत्महत्या व्यक्तिशः भावनात्मक कारणामुळे केल्याचे चौकशीवरून दिसून आले.

(२) कु.तीशा अग्रवाल, इयत्ता ९वी वर्गात शिकणारी विद्यार्थी ही शासकीय आश्रमशाळा, रामपूर येथे प्रवेशित नव्हती.

(३), (४) व (५) सन २००१-०२ ते २०१५-१६ या शैक्षणिक वर्षात राज्यातील शासकीय आश्रमशाळांतील १०७७ विद्यार्थ्यांचा विविध कारणाने मृत्यू झाल्याची बाब आढळून आली आहे. सदर मृत्यूंपैकी ९६ विद्यार्थ्यांचा मृत्यू सर्पदंशामुळे झाला आहे. सर्व मृत्यूच्या घटनांची वेळोवेळी चौकशी करण्यात आली असून कर्मचारी जबाबदार असल्यास कारवाई करण्यांत आली आहे.

आश्रमशाळांतील विद्यार्थ्यांच्या मृत्यूच्या घटनांचा आदिवासी विकास विभागाने स्वतःहून गांभीर्याने दखल घेऊन विद्यार्थी मृत्यूचा अभ्यास करून त्यावर उपाययोजना सुचविण्यासाठी डॉ.सुभाष सांळुखे, सेवानिवृत्त महासंचालक, आरोग्य सेवा यांच्या अध्यक्षतेखाली तांत्रिक समिती गठीत करण्यांत आली होती. सदर समितीच्या अहवालात विद्यार्थ्यांचे मृत्यू रोखण्यासाठी अल्पकालिन व

दिर्घकालीन स्वरूपाच्या शिफारशी सुचविल्या असून त्या शिफारशीपैकी बहुतांशी शिफारशींची अंमलबजावणी करण्यांत आली आहे. त्याअनुषंगाने राज्यातील आश्रमशाळांमधील विद्यार्थ्यांची आरोग्य तपासणी करण्यांत येत आहे. विद्यार्थ्यांचे हेल्थ कार्ड ठेवण्यात येत आहे. आश्रमशाळांमध्ये ANM च्या सेवा उपलब्ध करून दिलेल्या आहेत. अधिकांची पदे भरण्यात आली आहेत. विद्यार्थ्यांचे आरोग्य निरोगी राहण्यासाठी पाणी, स्वच्छता, पोषक वातावरण व मुलभूत सुविधा यावर भर देण्यात येत आहे. तसेच WASH या कार्यक्रमाच्या माध्यमातून आश्रमशाळांतील विद्यार्थ्यांना आरोग्यदायी सवयींचे प्रशिक्षण देण्यात येत आहे. तसेच किशोरवयीन विद्यार्थ्यांना जीवन कौशल्य प्रशिक्षण देण्यात येत आहे.

लोटे (ता.खेड, जि.रत्नागिरी) येथील औद्योगिक वसाहतीतील सी.ई.टी.पी. विस्तारीकरण कामाचा दर्जा निकृष्ट असल्याबाबत

(२४) * ११३४०९ श्री.भास्कर जाधव (गुहागर) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) लोटे (ता.खेड, जि.रत्नागिरी) येथे कोट्यवधी रुपये खर्च करून औद्योगिक वसाहतीतील सी.ई.टी.पी. विस्तारीकरण कामाचा दर्जा अत्यंत निकृष्ट असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त विस्तारीकरणामध्ये बांधण्यात आलेल्या आणि रासायनिक सांडपाण्याची साठवण करणाऱ्या टाक्यांचे प्लास्टर निखळले असून त्यांना बाहेरून मुलामा देण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर निकृष्ट दर्जाच्या कामामध्ये मोठ्या प्रमाणात गैरव्यवहार असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने संबंधितांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहे ?

श्री. सुभाष देसाई : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

लोटे सीईटीपी आधुनिकीकरणाचे काम सध्या सुरु आहे. हायड्रोलिक टेस्टिंगचे काम सुरु असताना निदर्शनास आलेल्या त्रुटी दुरुस्त करणे ही सर्वसामान्य बाब आहे. त्याचप्रमाणे सदर काम प्रगतीपथावर असून वेळोवेळी दर्जा व गुणवत्ता तपासण्यात येते. सदर काम दिनांक ३१ मार्च, २०१८ रोजी पूर्णत्वास होणे अपेक्षित आहे.

(३), (४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मोहगाव (जि.नाशिक) येथे रिडींग न घेताच
वीज देयके आकारण्यात आल्याबाबत**

(२५) * १०५६४८ श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.अमित विलासराव देशमुख (लातूर शहर), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.संग्राम थोपटे (भोर), श्री.भारत भालके (पंढरपूर), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), अॅड.यशोमती ठाकूर (तिवसा), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मोहगाव (जि.नाशिक) येथे कृषी वीज देयके दुप्पट वा तिप्पट येत असल्याची बाब हयूमन राईट प्रोटेक्शनने प्रत्यक्ष जागेवर जाऊन केलेल्या तपासणीस आढळून आली असून माहे नोव्हेंबर, २०१७ मध्ये ३० शेती पंपावरील मीटरची पाहणी केली असता १४ वीज मीटर चालू अवस्थेत होते तर १६ वीज मीटर बंद असल्याचे आढळून आले असून प्रत्यक्षात चालू अवस्थेतील मीटरचे युनिट व देयकावरील युनिटमध्ये तफावत असल्याची बाब माहे डिसेंबर, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी केलेल्या तपासणीत ३० शेतकऱ्यांच्या रिडींगमध्ये सुमारे १ लाख १० हजार ८९० इतक्या युनिटची तफावत आढळून आल्याने याप्रकरणी चौकशी करण्याची मागणी तेथील शेतकऱ्यांनी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार शेतकऱ्यांची शेतीपंपाची वीज देयके दुरुस्त करून देण्याच्या दृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) नाशिक परिमंडळांतर्गत येणाऱ्या नाशिक शहर मंडळात उपरोक्त ग्राहकांच्या तक्रारीची तपासणी करून संबंधित ग्राहकांची वीज देयके दुरुस्त करण्यात आलेली आहेत व संबंधित मीटर वाचक संस्थेवर एकूण रु.१५,७५०/- इतका दंड आकारण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मुंबईतील खार जिमखाना भागात राज्य उत्पादन शुल्क
विभागाच्या अधिकाऱ्यांनी दोन कोटी रुपयांचा बनावट
विदेशी मद्यसाठा जप्त केल्याबाबत**

(२६) * १०७८१० श्री.प्रकाश फातर्पकर (चेंबूर), श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर), श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी), श्री.विजय औटी (पारनेर), डॉ.शशिकांत खेडेकर (सिंदखेड राजा), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.प्रताप सरनाईक (ओवळा माजिवडा) : सन्माननीय राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील खार जिमखाना भागात राज्य उत्पादन शुल्क विभागाच्या अधिकाऱ्यांनी दिनांक १४ जानेवारी, २०१८ रोजी कारवाई करून सुमारे दोन कोटी रुपयांचा बनावट विदेशी मद्यसाठा जप्त केला व २ आरोपींना अटक केली, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, याप्रकरणी शासनाने अधिक चौकशी केली आहे काय,
 (३) असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार संबंधितांविरुद्ध शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
 (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) होय, हे खरे आहे. सदर प्रकरणी महाराष्ट्र दारुबंदी कायदा १९४९ अन्वये विभागीय भरारी पथक कोकण विभाग, ठाणे यांनी गुन्हा रजिस्टर नं.२३/२०१८ दि.१४/०१/२०१८ नोंदविलेला आहे. गुन्ह्यात १,५३,७८,६२०/- इतक्या किंमतीचा मुद्देमाल जप्त करण्यात आला आहे. तसेच गुन्ह्यात अद्यापर्यंत ७ आरोपींना अटक करण्यात आली आहे.

- (२) व (३) सदर प्रकरणाची चौकशी चालू आहे.
 (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पालघरमधील आदिवासी जनतेकरिता जात पडताळणीसाठी
कार्यालय सुरु करण्याबाबत**

(२७) * ११५४६३ श्री.अमित घोडा (पालघर) : सन्माननीय आदिवासी

विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पालघर जिल्ह्याची निर्मिती होऊन तीन वर्षे पूर्ण झाली असतानाही अद्यापर्यंत पालघरमधील आदिवासी जनतेकरिता जात पडताळणीसाठी कार्यालय सुरु झालेले नसल्याचे माहे फेब्रुवारी, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
 (२) असल्यास, जिल्ह्यात जातपडताळीचे कार्यालय नसल्याने मोखाडा, जव्हार, विक्रमगड, डहाणू, तलासरी, वसई, पालघर, वाडा या आठ तालुक्यांतील आदिवासींना जात पडताळणीसाठी जिल्हा ठाणे येथे जावे लागत असून त्याकरिता त्यांना अनेक अडचणींना सामोरे जावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,
 (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,त्यात काय आढळून आले, तदनुसार पालघर जिल्ह्यात तात्काळ जात पडताळणीचे कार्यालय होणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
 (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विष्णु सवरा : (१), (२), (३) व (४) आदिवासी विकास विभागाच्या अधिपत्याखाली अनुसूचित जमातीच्या जात प्रमाणपत्राची पडताळणी करण्यासाठी ठाणे, पुणे, नाशिक, औरंगाबाद, नंदुरबार, नागपूर, अमरावती व गडचिरोली अश्या ठिकाणी एकूण आठ अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समित्या कार्यरत असून त्यांचे कार्यक्षेत्र विहित करण्यात आले आहे.

सद्यःस्थितीत अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समिती, ठाणे यांचे कार्यक्षेत्रात मुंबई शहर, मुंबई उपनगर, ठाणे, पालघर, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग या जिल्ह्यांचा समावेश आहे.

अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणीचे कामकाज अधिक गतीमान व पारदर्शक होण्याच्या दृष्टीने अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या विचारात घेऊन, अनुसूचित जमाती प्रमाणपत्र तपासणी समित्यांची नवीन कार्यालये निर्माण करण्याची बाब शासनस्तरावर विचाराधीन आहे.

पुणे जिल्ह्यातील सामाजिक न्याय व आदिवासी विकास विभागामार्फत देण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्तीमध्ये झालेला गैरव्यवहार

- (२८) * १०४८८६ श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) पुणे जिल्ह्यातील सामाजिक न्याय व आदिवासी विकास विभागामार्फत देण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्तीमध्ये मोठ्या प्रमाणात गैरव्यवहार झाल्याचे माहे जानेवारी, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर गैरव्यवहाराप्रकरणी स्थापन समितीच्या अहवालानुसार अद्यापपर्यंत कोणतीही कारवाई करण्यात आली नसून, सदर अहवाल जाहीर करण्यास संबंधित विभागाकडून दिरंगाई केली जात आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, पुणे जिल्ह्यातील समाजकल्याण विभागाकडून शिष्यवृत्त्या देण्यात आल्याचे कागदोपत्री दर्शविण्यात येऊन प्रत्यक्षात विद्यार्थ्यांना या शिष्यवृत्ती मिळाल्याच नसल्याचे स्पष्ट झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, या शिष्यवृत्ती गैरव्यवहारामध्ये पुणे विभागातील अधिकाऱ्यांसह महाविद्यालयातील कर्मचाऱ्यांचाही सहभाग आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाकडून चौकशी करण्यात आली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने सदर प्रकरणी शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. राजकुमार बडोले : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) नाही.

(४) नाही, विशेष चौकशी पथकाच्या अहवालाच्या अनुषंगाने प्राथमिक विश्लेषणानुसार अनियमिततेच्या संदर्भात आयुक्त, समाजकल्याण आयुक्तालय, पुणे यांचेमार्फत कार्यवाही सुरु आहे .

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कुळगाव बदलापूर (जि.ठाणे) शहरातील सुमारे १५ हजार
विद्युत मीटर सदोष असल्याबाबत**

(२९) * १०६२९३ श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.नरेंद्र पवार (कल्याण पश्चिम), श्री.बळीराम सिरसकार (बाळापूर) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कुळगाव बदलापूर (जि.ठाणे) शहरातील सुमारे १५ हजार विद्युत मीटर सदोष असल्याचे आढळून आल्याचे माहे डिसेंबर, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीअंती काय निदर्शनास आले,

(३) असल्यास, तदनुसार सदोष मीटर वेळेत न बदलणाऱ्या एजन्सी व संबंधितांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, तसेच मीटर तात्काळ बदलून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) व (२) कुळगाव बदलापूर शहरात ६६०३ इतके मीटर सदोष असल्याचे डिसेंबर, २०१७ मध्ये निदर्शनास आले आहे.

(३) कुळगाव बदलापूर शहरात (जि.ठाणे) डिसेंबर, २०१७ पासून आजतागायत ६६०३ सदोष मीटर्सपैकी ६१०२ मीटर बदली करण्यात आलेले आहेत व उर्वरित मीटर बदलण्याची कार्यवाही प्रगतीपथावर आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**फोर्ट (मुंबई) येथील बँक ऑफ इंडिया स्टाफ को.ऑ.क्रेडीट सोसायटी लि.
पतसंस्थेत झालेला गैरव्यवहार**

(३०) * ११३५३२ श्री.रामचंद्र अवसरे (भंडारा) : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) फोर्ट (मुंबई) येथील बँक ऑफ इंडिया स्टाफ को.ऑ.क्रेडीट सोसायटी लि. पतसंस्थेचे अध्यक्ष व सचिव यांच्या विरुद्ध सहकार अधिनियमाचे उल्लंघन करून सभासदाने कर्जाची परतफेड केल्यानंतरही सदर कर्जाची रक्कम त्यांच्या पेन्शन खात्यातून बेकायदेशीररित्या कपात करणे, पतसंस्थेच्या बाहेरील व्यक्तीसोबत ४ कोटी ५३ लक्ष रुपयांचा बेनामी व्यवहार करणे तसेच याबाबत विचारणा केली असता खुलासा न करणे इत्यादी तक्रारी मा.उपनिबंधक, सहकारी संस्था, मुंबई यांना दिनांक ४ जुलै, २०१७ रोजी करूनही कार्यवाही झालेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत लोकप्रतिनिधींनी चौकशी करण्यासाठी प्रधान सचिव, सहकार विभाग यांच्याकडे दिनांक २४ जुलै, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास निवेदन केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी पतसंस्थेची शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने पतसंस्थेमध्ये गैरव्यवहार करणाऱ्या दोषींविरुद्ध शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देशमुख : (१) नाही.

(२) होय.

लोकप्रतिनिधींच्या पत्रामध्ये नमूद मुद्द्यांच्या अनुषंगाने योग्य ती कार्यवाही करून वस्तुस्थितीदर्शक अहवाल सादर करणेबाबत सहकार आयुक्तांना दिनांक १८.८.२०१७ रोजीच्या पत्रान्वये कळविण्यात आले आहे.

(३) पतसंस्थेच्या कर्जदाराने केलेल्या तक्रारीच्या अनुषंगाने जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, मुंबई (१) शहर यांच्या आदेशान्वये पतसंस्थेचे चाचणी लेखापरिक्षण करण्यात आले.

सदर अहवालानुसार तक्रारदार कर्जदाराकडे रु. २.६० लक्ष इतके कर्ज येणे आहे. सदर कर्जाच्या वसूलीच्या अनुषंगाने कर्जदाराच्या पेन्शन खात्यातून कपात करणेबाबत शाखा व्यवस्थापक, बँक ऑफ इंडीया बोरीवली (प.) शाखा यांना विनंती करण्यात आली. त्यानुसार जुलै २०१७ ते फेब्रुवारी, २०१८ या कालावधीमध्ये कर्जदाराच्या खात्यातून रु. ७२,०००/- वसूल करण्यात आले आहेत. सदर वसूली मान्य नसल्यास त्याबाबत सहकार न्यायालयात दावा दाखल करणेबाबत उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अे विभाग, मुंबई यांनी कर्जदारास दिनांक ६.११.२०१७ रोजीच्या पत्रान्वये कळविले आहे.

सन २०११-१२ या कालावधीमध्ये मुंबई जिल्हा मध्यवर्ती बँकेने पतसंस्थेच्या बँकेतील खात्यातून रु. ४.५० कोटी काढले होते. मात्र सदर रक्कम मुंबई जि.म.स.बँकेने पतसंस्थेच्या खात्यामध्ये भरणा केलेली आहे. तसेच सन २०११-१२ या कालावधीमध्ये बँक ऑफ इंडीयाने पतसंस्थेच्या बँकेतील खात्यामधून रु. २.५० लाख रक्कम काढली होती मात्र बँक ऑफ इंडीयाने देखील सदर रक्कम पतसंस्थेच्या खात्यात भरणा केली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राजापूर (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील रोहित
गंजलेल्या स्थितीत असल्याबाबत**

(३१) * १०६१२६ श्री.राजन साळवी (राजापूर), श्रीमती तृप्ती सावंत (वांद्रे पूर्व) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राजापूर (जि.रत्नागिरी) तालुक्यातील तापूर, धाऊलवल्ली आंबेलकरवाडी स्टॉपजवळ, कोतापूर फाटा ते धारतळे या मार्गावर तसेच मोगरे फाटयानजीक असलेले रोहित्र उघडयावस्थेत व गंजलेल्या स्थितीत असल्याचे माहे जानेवारी, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (२) तसेच राजापूर येथील महावितरण कार्यालयाचे स्थलांतरण करण्यात येऊ नये असे आदेश मा.उर्जा मंत्री यांनी महावितरणचे कार्यकारी अभियंता यांना दिल्यानंतरही त्यांनी महावितरणचे कार्यालय स्थलांतरीत केले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, महावितरणचे कार्यालय कोदवली ग्रामपंचायत हद्दीपासून ४ कि.मी. पेक्षा जास्त अंतरावर स्थलांतरीत करण्यात आले असल्याने याचा त्रास राजापूर येथील व्यावसायिक व घरगुती वीज ग्राहक यांना होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, याबाबत संबंधित महावितरण विभागाकडे ग्रामस्थांनी वारंवार तक्रारी करूनही कोणतीच कार्यवाही झालेली नसून शासनाने याबाबत सखोल चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले,
- (५) तदनुसार मा.उर्जामंत्री यांनी आदेश दिल्यावर कार्यवाही न करणाऱ्यांविरुद्ध कारवाई करण्याबाबत व रोहित्र संरक्षित करून दुरुस्त करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) कोकणातील खाऱ्या हवामानामुळे पोल तसेच वितरण बॉक्सपेट्या गंजण्याचे प्रमाण या भागात जास्त आहे. सदर नमूद परिसर राजापूर उपविभागात येत असून या उपविभागातील गंजलेले बॉक्स बदलण्याचे काम दिनदयाळ उपाध्याय ग्राम ज्योती योजनेअंतर्गत चालू आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) हे खरे नाही.

सदरची कार्यालये ही महामार्गालगतच असल्यामुळे ग्राहकांना येण्या-जाण्यासाठी रस्ता, वाहनांची चांगली सोय असल्याने ग्राहकांच्या दृष्टीने सोईची आहेत.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**बल्लारपुर व राजुरा (जि.चंद्रपुर) तालुक्यातील सास्ती व गोवरी कोळसा
खाणीतील स्फोटांमुळे घरांचे होत असलेले नुकसान**

(३२) * ११५६१२ अॅड.संजय धोटे (राजुरा) : सन्माननीय खनिकर्म मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बल्लारपुर व राजुरा (जि.चंद्रपुर) तालुक्यातील वे. को. ली क्षेत्रांतर्गत येत असलेल्या सास्ती व गोवरी कोळसा खान अंतर्गत खाणीत नियमापेक्षा जास्त प्रमाणात दारू गोळ्याचा वापर करून स्फोट घडविण्यात येत असल्याने सास्ती येथील घरांना स्फोटांच्या तीव्रतेमुळे भेगा पडल्याचे दिनांक ३ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी व गोवरी मधील शिवाजी हायस्कूल येथील बोरवेल २ फुट जमिनीखाली गेल्याचे दिनांक १६ फेब्रुवारी, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकरणी दारू गोळ्यांच्या वापरामुळे व स्फोटांच्या तीव्रतेमुळे गोवरी येथील शिवाजी हायस्कूल इमारतीला व अनेक घरांना तडे गेले असून त्याच घटनेची पुनरावृत्ती घडून वेकोलीत होणाऱ्या शक्तीशाली ब्लास्टिंगने शाळा प्रशासन, गावकरी व विद्यार्थ्यांच्या जिवाला धोका निर्माण झालेला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त दोन्ही प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने राजुरा तालुक्यातील गावांना व नुकसानग्रस्तांना भरपाई देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) असल्यास, वारंवार अशा प्रकारच्या घटना घडत असल्याने याबाबत शासनाने कोणता धोरणात्मक निर्णय घेतला वा घेण्यात येणार आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई : (१) व (२) हे खरे नाही.

सास्ती (OC) माईन्समध्ये खाणकाम सास्ती गावांच्या विरुद्ध दिशेने सुरु असून सास्ती (OC) गावापासून १.२५ ते २.१० कि.मी. दूर आहे. तसेच शिवाजीनगर हायस्कूल, गोवरी गावामध्ये असून ब्लास्टिंग क्षेत्रापासून १.६ कि.मी. दूर आहे. Directorate General of Mines Safety Ministry of

Labour, Government of India (DGMS) ने दिलेल्या अनुमती (५०० मी.) पेक्षा जास्त अंतर असल्याचे मे.वेस्टर्न कोल फिल्ड लि. बल्लारपूर क्षेत्र यांनी कळविले आहे. DGMS यांनी निर्देशित केलेल्या नियम व अटीनुसार व ब्लास्टिंग कंट्रोलर प्रणालीच्या सहाय्याने केले जातात, त्यामुळे निर्माण होणारे कंपन हे मर्यादित परवानगीच्या आत असते व त्यामुळे कुठलेही नुकसान होत नाही.

- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (५) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

वणी (जि.यवतमाळ) येथील मुंगोली व कोगांव खाणींमुळे होणारे प्रदुषण

(३३) * ११५८१४ श्री.संजिवरेड्डी बोदकुरवार (वणी) : सन्माननीय खनिकर्म मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) वणी (जि.यवतमाळ) येथील उत्तर क्षेत्रात केंद्र शासनाच्या अधिनस्त कोल इंडिया अंतर्गत १४ कोळसा खाणी असून मुंगोली व कोलगांव खाणीमध्ये उत्खननंतर निघालेली माती परिसरातील शेतालगत टाकल्याने सुमारे ६०० हेक्टर शेतजमिनीवर दुष्परिणाम झाल्याने शेतकऱ्यांना शेती करता येत नसल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर बाबीमुळे मुंगोली व कोलगांव खान क्षेत्रामध्ये वायु प्रदुषण, धुलिकण प्रदुषण व जलप्रदुषणाने मानवी आरोग्याला धोका निर्माण झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने मातीचे ढिगारे हटविण्याबाबत तसेच परिसरातील प्रदुषणावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई : (१) व (२) हे खरे नाही.

उत्खननानंतर निघालेली माती खाण सुरक्षा महासंचालनालयाच्या नियमानुसार खाण क्षेत्रातच साठविली जाते. प्रतिमाह पर्यावरण विषयक परिक्षणानुसार वायू व जलप्रदूषणाची पातळी अनुज्ञेय मर्यादित आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

हिंगणा (जि.नागपूर) तालुक्यातील गिटीच्या खाणीतील धुरामुळे नागरीकांचे आरोग्य धोक्यात आल्याबाबत

(३४) * १०८७३२ श्री.सुधाकर देशमुख (नागपूर पश्चिम) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हिंगणा (जि.नागपूर) तालुक्यातील सावंगी (देवळी), पांजरी, जुनेवाणी, उखळी-खैरी शिवारातील गिटीच्या खाणीमधून निघणाऱ्या धुरामुळे कापूस, तूर, ज्वारी, गहू, हरभरा, संत्रा मोसंबी या पिकांचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान होत असून नागरीकांचे आरोग्य धोक्यात आल्याबाबतची बाब माहे डिसेंबर, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या खाणीतून निघणाऱ्या धुरामुळे त्या भागातील संत्रा व मोसंबीच्या बहुतांश झाडांची पाने ही काळवंडलेली असून ती रोगांना बळी पडत असल्यामुळे त्याची प्रकाश संश्लेषण प्रक्रियादेखील मंदावलेली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या भागातील सावंगी (देवळी) सह अन्य काही ग्रामपंचायतींनी या खाणीसंदर्भात एक ठराव पारित केला असून तो कार्यवाहीसाठी वरिष्ठ अधिकारी व शासनाकडे पाठविलेला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या खाणी बाहेरच्या व्यक्तींची असल्याने ते खाणीतून दगड काढण्यासाठी शासनाच्या नियमाची पायमल्ली करून त्या ठिकाणी अधिक तीव्रतेचे स्फोट करित असल्यामुळे पर्यावरणाचे व परीसरातील नागरीकांच्या घराचे मोठ्या प्रमाणात नुकसान होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने सदर खाणीतून नियमबाह्य गिट्टी काढून पर्यावरण, शेती व घरांचे नुकसान करणाऱ्या संबंधितांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) ग्रामपंचायत सावंगी (देवळी) यांनी त्यांच्या दि.२७/११/२०१७ च्या पत्रान्वये गावाशेजारील खदानींमध्ये दगड उत्खननासाठी स्फोट घडवून आणल्याने गावातील घरांना हादरे बसत असून खाणीतून निर्माण होणाऱ्या धुळीमुळे संत्रा व इतर पिके प्रभावीत होत असून शेतकऱ्यांचे नुकसान होत असल्याने क्रशर मालकांनी उपाययोजना कराव्यात अशी मागणी तहसीलदार, हिंगणा यांचेकडे केली आहे.

(२) सदर भागाच्या क्षेत्रीय पहाणीत पिकांवर धूळ बसलेली दिसून येते. परंतु ती रोगांना बळी पडत असल्यामुळे त्याची प्रकाश संश्लेषण प्रक्रिया मंदावलेली असल्याचे निदर्शनास आले नाही.

(३), (४) व (५) सुरु असलेल्या क्रशरबाबत क्रशरमालकांनी प्रदुषण प्रतिबंधक उपाययोजना करणेबाबत मौजे सावंगी (दे) ग्रामपंचायतीने दि.२/१०/२०१७ रोजी ठराव पारित करून दि.२७/११/२०१७ च्या पत्रान्वये तहसीलदार, हिंगणा यांचे कार्यालयाकडे संदर्भ केला आहे.

सदर ठरावाच्या अनुषंगाने केलेल्या चौकशीत खाण परिसर ते सावंगी या गावादरम्यान अंदाजे दिड ते दोन किलोमीटर इतके अंतर असून खाणींमध्ये करण्यात येणाऱ्या स्फोटांमुळे गावातील घरांना हादरे बसल्याचे किंवा घरांचे नुकसान झाल्याचे निदर्शनास आले नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**चांदुर रेल्वे, धामणगाव रेल्वे व नांदगाव खंडेश्वर (जि.अमरावती)
तालुक्यातील अनाच्छादित रोहित्रांमुळे अधिकारी/कर्मचारी
व शेतकऱ्यांच्या जिविताला धोका असल्याबाबत**

(३५) * १०६५७७ प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे) : सन्माननीय
ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) अमरावती जिल्ह्यातील चांदुर रेल्वे, धामणगाव रेल्वे, नांदगाव खंडेश्वर या तालुक्यांतील रोहित्र अनाच्छादित अवस्थेत असल्याने वीज वितरण कंपनीच्या अधिकारी/कर्मचारी व शेतकऱ्यांच्या जिविताला धोका निर्माण झाल्याचे दिनांक ७ जानेवारी, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, रामगाव (ता.धामणगाव रेल्वे) येथील एका शेतकऱ्याचा अनाच्छादित रोहित्राला स्पर्श झाल्याने त्याचा मृत्यु झाल्याचे दिनांक १३ नोव्हेंबर, २०१७ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) तसेच नांदगाव खंडेश्वर येथील बसस्थानक परिसरातील अमरावती-यवतमाळ या राज्य महामार्गाच्या मध्यभागी प्रियदर्शनी मुलींच्या शासकीय वसतीगृहापासून ते रामराव भोयर विद्यालयापर्यंत महावितरणचे किमान १० पथदिवे असून खांबांना धडकून वाहनांचे अपघात होत असून सदर पथदिवे वाहतुकीला अडथळा होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, याबाबत शासनाने पाहणी केली आहे काय, त्यात काय निदर्शनास आले, त्यानुसार उघडे रोहित्र संरक्षित करण्याबाबत, मृत शेतकऱ्याच्या कुटुंबाला नुकसान भरपाई देण्याबाबत व वाकलेले विद्युत खांब दुरुस्त करून अडथळा ठरत असलेले खांब हटविण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) दिनांक ०७.०१.२०१८ रोजी स्थानिक वृत्तपत्रामध्ये सदर वृत्त प्रकाशित झाले होते.

(२) सदरचा अपघात शेतातील विहीरीवरील इलेक्ट्रीक पंप सुरु करताना स्टार्टरचा शॉक लागून घडला आहे.

(३) दिनांक ०७.०१.२०१८ रोजी स्थानिक वृत्तपत्रामध्ये याबाबतचे वृत्त प्रकाशित झाले होते. ही लघुदाब वाहिनी जवळपास ४० वर्षापूर्वी उभारण्यात आलेली असून त्यावेळी सदर वाहिनीची उभारणी रोडपासून सुरक्षित अंतरावर केलेली होती. नंतरच्या काळात रोड रुंदीकरणाचे काम झाल्यामुळे सदर वाहिनी रोडच्या जवळ आलेली आहे. सद्यस्थितीत या परिसरातील १३ खांबापैकी ९ खांब रोडचे बाजूला

असून ४ खांब रोडलगत असून यापैकी १ खांब खालून थोडासा वक्राकार झालेला आहे. सदर ठिकाणी या खांबामुळे वाहतुकीला अडथळा झाल्याबाबत किंवा अपघात झाल्याबाबत कुठलीही तक्रार महावितरणच्या कार्यालयास प्राप्त झालेली नाही.

(४) चांदूर रेल्वे उपविभागांतर्गत एकूण ३२ वितरण पेटींची दुरुस्ती, धामणगाव रेल्वे उपविभागांतर्गत एकूण २५ वितरण पेटींची दुरुस्ती तसेच नांदगाव खंडेश्वर उपविभागांतर्गत एकूण ४२ वितरण पेटींची दुरुस्ती करण्यात आली असून आवश्यकतेनुसार वितरण पेटींची दुरुस्तीची कामे महावितरण कंपनीमार्फत करण्यात येत आहेत.

सदर अपघात शेतातील विहीरीवरील इलेक्ट्रीक पंप सुरु करताना स्टार्टरचा शॉक लागून घडला असल्याने मृत शेतकऱ्यांच्या कुटुंबाला नुकसान भरपाई देण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

सदर पोल हे सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या हद्दीत येत असल्यामुळे त्या विभागाकडून सदर पोल स्थलांतरीत करण्याचा प्रस्ताव आल्यास नियमानुसार सदर पोल स्थलांतरीत करण्याची कार्यवाही करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

सुवर्ण महोत्सवी शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत आदिवासी विद्यार्थ्यांच्या खात्यात शिष्यवृत्तीची रक्कम जमा करण्याबाबत

(३६) * ११३५१६ श्री.डी.पी.सावंत (नांदेड उत्तर), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आदिवासी विद्यार्थ्यांसाठी सुवर्ण महोत्सव शिष्यवृत्ती योजनेंतर्गत त्यांच्या खात्यात शिष्यवृत्ती जमा करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असताना सन २०१५-१६ व सन २०१६-१७ या शैक्षणिक वर्षासाठी धर्माबाद (जि.नांदेड) येथील १२ शाळेतील विद्यार्थ्यांना अद्याप शिष्यवृत्ती मिळाली नसल्याची बाब निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या १२ शाळेतील विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देण्याबाबतचा प्रस्ताव आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालयाकडे पाठवले असतानाही सदरील प्रकरणात अद्यापही शिष्यवृत्ती मंजूर झाली नसल्याची बाब निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय निदर्शनास आले, त्यानुसार शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विष्णु सवरा : (१) धर्माबाद तालुक्यातील १२ शाळांमधील ५५ विद्यार्थ्यांचे बँक खाते क्रमांक चुकीचे असल्याने त्यांना सन २०१५-१६ या वर्षाची सुवर्ण महोत्सवी शिष्यवृत्ती अदा करण्यास विलंब झाला आहे.

(२) व (३) सन २०१५-१६ या शैक्षणिक वर्षातील विद्यार्थ्यांचे चुकीचे बँक खाते क्रमांक सुधारीत करून त्याप्रमाणे पात्र लाभार्थ्यांना शिष्यवृत्ती अदा करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

त्याचप्रमाणे सन २०१६-१७ या वर्षामधील प्राप्त अर्जांची छाननी करण्यात आलेली असून त्यानुषंगाने पात्र लाभार्थ्यांना सुवर्ण महोत्सवी योजनेतर्गत लाभ देण्याची कार्यवाही जिल्हा परिषद, नांदेड यांच्या स्तरावरून सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईतील धोबी कल्याण औद्योगिक विकास को-ऑप. सोसायटी या संस्थेच्या पदाधिकार्यांनी केलेला गैरव्यवहार

(३७) * ११५२५३ श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी) : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील धोबी कल्याण औद्योगिक विकास को-ऑप. सोसायटी, म्युनिसिपल महालक्ष्मी धोबीघाट, डॉ. ई. मोजेस रोड, जेकब सर्कल या संस्थेच्या अध्यक्ष व पदाधिकारी यांनी संस्थेच्या निधीत गैरव्यवहार करणे, संस्थेच्या

निवडणुकीबाबत महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६० चे कलम ७३ कब मधील तरतुदींचे व महाराष्ट्र सहकारी संस्था नियम २०१४ मधील तरतुदींचे उल्लंघन करणे, तसेच लेखापरीक्षणामध्येही अधिनियम १९६० चे कलम ८१ चे उल्लंघन करून गैरव्यवहार केल्याची बाब माहे फेब्रुवारी, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या सोसायटीमध्ये ६६४ सभासद दाखविण्यात आले असून त्यातील ४०० सभासद हे अनधिकृत असून संस्थेच्या प्रशासकाने मनपामध्ये शिलाधारक म्हणून नाव नसलेल्या, मयत असलेल्या व्यक्तींना, तसेच नावे हस्तांतरण / बदल न झालेल्या व्यक्तींना पात्र ठरवून सोसायटीमध्ये समाविष्ट करून घेतले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने गैरव्यवहार करणाऱ्या अध्यक्ष, पदाधिकारी आणि प्रशासक यांच्यावर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देशमुख : (१) व (२) नाही.

तथापि, संस्थेच्या अध्यक्ष, पदाधिकारी व प्रशासक यांनी संस्थेच्या निधीचा गैरव्यवहार केल्याबाबत व अनधिकृत व्यक्तींना सभासदत्व दिल्याची तक्रार प्राप्त झाली असून सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने संस्थेची चौकशी करण्यात येत आहे.

(३) सदर तक्रारीच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम १९६० चे कलम ८९अ अन्वये तपासणीचे आदेश देण्यात आले असून तपासणीनंतर गुणवत्तेनुसार पुढील कार्यवाही करण्यात येईल.

(४) लागू नाही.

**आदिवासी प्रकल्प कार्यालय, पांढरकवडा व पुसद (जि.यवतमाळ) या
 विभागाचा विकास निधी अखर्चित असल्याबाबत**

(३८) * ११५७३० डॉ.अशोक उईके (राळेगाव) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) आदिवासी प्रकल्प कार्यालय, पांढरकवडा व पुसद (जि.यवतमाळ) यांनी आदिवासींच्या विकासाकरीता सन २०१७ व सन २०१८ या वर्षात मंजूर असलेल्या रु.१६८ कोटी ६६ लाख ९८ हजार निधीपैकी केवळ १९ कोटी ९३ लाख रुपये प्रशासनाने खर्च केल्याचे माहे डिसेंबर, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, आदिवासी विकासाच्या योजनांसाठीचा नियत निधी विहित कालावधीत खर्च न केल्याने त्या अपुर्ण राहिल्या असून आदिवासी समाजाच्या विकास योजनांवर त्यामुळे परिणाम झाला आहे, हे खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, शासनाने याप्रकरणी चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार उक्त निधी विहित कालावधीत खर्च न करणा-या संबंधित विभागाचे अधिकारी व कर्मचारी यांचेवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विष्णु सवरा : (१) आदिवासी घटक कार्यक्रमांतर्गत जिल्हा वार्षिक योजना सन २०१७-१८ करिता यवतमाळ जिल्ह्यास वितरीत रु.१६८ कोटी ६६ लाख ९८ हजार तरतूदीपैकी माहे डिसेंबर, २०१७ अखेर रु. ३३ कोटी ३९ लाख निधी खर्च करण्यात आला आहे. तसेच माहे फेब्रुवारी, २०१८ अखेर रु. ७३ कोटी ११ लक्ष इतका निधी खर्च करण्यात आला असून माहे मार्च, २०१८ अखेर पर्यंत १०० टक्के निधी खर्च करण्याबाबत जिल्हा प्रशासनामार्फत नियोजन करण्यात आले आहे.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोकण विभागाच्या विभागीय अधिकारी यांनी भूखंडाचे नियमबाह्य वाटप करून गैरव्यवहार केल्याबाबत

(३९) * १०५३९४ श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.प्रकाश फातर्पेकर (चेंबूर), डॉ.संजय रायमुलकर (मेहकर), श्री.सदा सरवणकर (माहिम), श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी), डॉ.बालाजी किणीकर

(अंबरनाथ), श्री.प्रताप सरनाईक (ओवळा माजिवडा), श्री.सुरेश धानोरकर (वरोरा), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), अॅड.भीमराव धोंडे (आष्टी), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्री.सुनिल केदार (सावनेर), श्री.अमर काळे (आर्वी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), डॉ.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.संग्राम थोपटे (भोर), श्री.भारत भालके (पंढरपूर), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्रीमती दिपिका चव्हाण (बागलाण), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.जयप्रकाश मुंदडा (बसमत) : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य शासनाच्या उद्योग विभागांतर्गत असलेल्या महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळातील कोकण विभागाच्या विभागीय अधिकारी यांनी रत्नागिरी व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील १७८ भूखंडाचे नियमबाह्य वाटप केल्याची माहिती दिनांक ५ जानेवारी, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर प्रकरणी कार्यरत असणाऱ्या एमआयडीसीच्या उच्चस्तरीय समिती समोर प्रथम अर्ज करणाऱ्या अर्जदाराचा प्रस्ताव अग्रक्रमाने समितीपुढे ठेवून त्यास मंजूरी देण्याचे बंधनकारक असतांना, कोकण विभागीय अधिकारी यांनी परस्पर भूखंड वितरणास मंजूरी देण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर बेकायदा भूखंड वाटप प्रकरणाची शासनाने उच्चस्तरावरून सखोल चौकशी केली आहे काय,

(४) असल्यास, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत, त्यानुसार सदर बेकायदा व नियमबाह्यरित्या वितरीत केलेल्या भूखंडाचे वितरण तात्काळ रद्द करून संबंधित दोषी अधिकारी व भूखंडधारक यांचेविरुद्ध शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देसाई : (१) व (२) हे अंशतः खरे आहे.

(३) होय.

(४) सदर प्रकरणी महामंडळ स्तरावर चौकशी करण्यात आलेली आहे. सदर चौकशीमध्ये भूखंड वाटपामध्ये अनियमितता झाल्याचे निदर्शनास आले. संबंधित प्रादेशिक अधिकारी यांची विभागीय चौकशी करणेकरीता महसुल विभागास पत्र दिनांक ०३/०८/२०१७ अन्वये कळविले आहे. तसेच सदर भूखंड वाटप करतेवेळी प्रादेशिक अधिकारी यांनी रिक्त भूखंडाची उपलब्धता, जेष्ठता सूची, महामंडळाने परत घेतलेल्या भूखंडाचे वाटप करण्याचे धोरण डावलून देकारपत्र व वाटपपत्र तसेच भूखंडाचा ताबा देणे, प्राथमिक करारनामा करणे याबाबत अनियमितता दिसून आल्यामुळे महामंडळाने सर्व देकारपत्र वाटप व करारनामे रद्द करण्याचा निर्णय घेऊन १७८ प्रकरणापैकी १६० प्रकरणात भूखंडाचे वाटप रद्द करण्याबाबतच्या नोटीसा बजावण्यात आल्या आहेत. त्यानुषंगाने अर्जदार / भूखंडधारक व औद्योगिक संघटनेच्या प्रतिनिधींनी देकारपत्र/वाटपपत्र रद्द करू नये याकरिता दिलेल्या निवेदनाच्या अनुषंगाने महामंडळा मार्फत कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अंबूजा सिमेंट कंपनीने उपरवाही (जि.चंद्रपूर) येथे संपादित केलेल्या
जमिनीचा मोबदला प्रकल्पग्रस्तांना न दिल्याबाबत**

(४०) * १०९०१४ श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी) : सन्माननीय महसूल मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अंबूजा सिमेंट कंपनीने उपरवाही (जि.चंद्रपूर) येथे कंपनी उभारण्यासाठी कोपर येथील १२०० हेक्टर जमीन संपादित केली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रु.३६ कोटी या अल्प किंमतीत संपादित केलेली सदर जमीन कंपनीने ६ हजार कोटी रुपयांना विकून अधिक लाभ मिळविल्याची बाब माहे जानेवारी, २०१८ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यासंदर्भात तेथील प्रकल्पग्रस्तांनी दिनांक २० जानेवारी, २०१८ पासून जिल्हाधिकारी, चंद्रपूर यांच्या कार्यालयासमोर बेमुदत उपोषण आंदोलन सुरु केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, जमिन संपादन करताना प्रकल्पग्रस्तांना शेतजमिनीच्या मोबदल्यात हक्काची व स्थायी नोकरीची हमी देऊन त्याची अंमलबजावणी करण्यात आली नसल्याची तसेच माजी सैनिकाच्या मुलांनाही नोकरी न दिल्याची तक्रार मा.मुख्यमंत्री, मा.उद्योग मंत्री तसेच पालकमंत्री यांचेकडे वारंवार करुनही त्याची दखल घेण्यात आली नाही, हेही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने प्रकल्पग्रस्तांच्या उक्त मागण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रकांत पाटील : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) अंबुजा सिमेंट कंपनी करीता भूसंपादन कायदा १९९४ अन्वये जमीन संपादित करण्यात आली असून तत्कालिन बाजारभावानुसार मोबदला निश्चित करून अंतिम आर्वाड प्रमाणे बहुतांशी खातेदारांना मोबदला वाटप करण्यात आलेला आहे. परंतु काही प्रकरणात आक्षेप असल्याने व मा.दिवाणी न्यायालयात प्रकरण असल्याने संबंधित खातेदारांना मोबदला वाटप करण्यात आलेला नाही व त्यांची रक्कम मा.न्यायालयात जमा करण्यात आलेली आहे. संपादित केलेली सदर जमीन कंपनीने ६ हजार कोटी रुपयांना विकून मोठ्या प्रमाणात नफा मिळविल्याची बाब जिल्हाधिकारी, चंद्रपूर यांच्या कार्यालयाच्या निदर्शनास आलेली नाही.

(३) होय, खरे आहे.

(४) व (५) प्रकल्पग्रस्तांच्या तक्रारीच्या अनुषंगाने जिल्हाधिकारी, चंद्रपूर यांनी उपजिल्हाधिकारी (पुनर्वसन) यांची "चौकशी अधिकारी" म्हणुन नियुक्ती केली असून, त्यांना ४५ दिवसात कार्यवाही पुर्ण करुन अहवाल सादर करण्याबाबत आदेशित केले आहे. चौकशी बाबतची कार्यवाही सुरु आहे.

**एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, डहाणू मार्फत (जि.पालघर)
शिक्षणासाठी पाचगणीत पाठविलेल्या विद्यार्थीनीचा झालेला मृत्यू**

(४१) * ११५८०८ श्री.अमित घोडा (पालघर) : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालय, डहाणू मार्फत (जि.पालघर) शिक्षणासाठी पाचगणीतील ब्लुमिंग डे स्कूल अँड कॉलेजमध्ये पाठविलेल्या इयत्ता सातवीत शिकणाऱ्या श्रद्धा सुभाष गवळी या विद्यार्थीनीचा राहत्या घरी आजारपणाने मृत्यू झाल्याची घटना दिनांक ३१ जानेवारी, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास घडली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर घटना ही प्रशासनाच्या बेजबाबदारपणामुळे झाली असल्याने दोषी अधिकाऱ्यांची चौकशी करून कारवाई करावी अन्यथा आमरण उपोषण करण्याचा इशारा आदिवासी अस्मिता पालघर या संघटनेने दिला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,त्यात काय आढळून आले, तदनुसार या प्रकरणातील दोषीविरुद्ध शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विष्णु सवरा : (१) हे खरे आहे.

(२) तथापि, अशा प्रकारचे निवेदन शासनास प्राप्त झालेले नाही.

(३) प्रस्तुत प्रकरणी प्रकल्प कार्यालय, डहाणू तसेच घोडेगाव येथील सहायक प्रकल्प अधिकारी (शिक्षण) यांच्यामार्फत चौकशी करण्यात आलेली आहे.

अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये शिक्षण देणे या योजनेंतर्गत श्रद्धा गवळी ही विद्यार्थीनी ब्लुमिंगडेल इंग्लिश मेडीयम स्कूल, पाचगणी येथे इयत्ता ७ वीमध्ये शिक्षण घेत होती. सदर विद्यार्थीनीस दि.१९.०१.२०१८ रोजी सकाळी लघवीचा त्रास होत असल्याने शाळेच्या मुख्याध्यापकांनी तिला खाजगी दवाखान्यात नेले. तेथे सदर विद्यार्थीनीवर उपचार करण्यात आले तसेच तिचे रक्ताचे व लघवीचे नमुने तपासण्यात आले. सदर बाब संबंधित मुख्याध्यापकांनी प्रकल्प अधिकारी, डहाणू यांना पत्रान्वये तसेच विद्यार्थीनीच्या पालकांना दूरध्वनीवरून कळविली.

तदनंतर दि.२१.०१.२०१८ रोजी कु.श्रद्धाचे डोळे पिवळे दिसू लागल्याचे मुख्याध्यापकांच्या निदर्शनास येताच ते तिला घेऊन वाई येथे दवाखान्यात घेऊन जात असताना त्यांना वाटेत विद्यार्थीनीचे पालक भेटले. मुख्याध्यापक तिच्या पालकांसोबत दवाखान्यात गेल्यावर तेथील डॉक्टरांनी कु.श्रद्धाला अॅडमीट करण्यास सांगितले तथापि, तिच्या पालकांनी श्रद्धाला अॅडमीट करण्यास नकार देऊन डॉक्टरांच्या सल्ल्याविरुद्ध स्वतःच्या जबाबदारीवर तिला दि.२१.०१.२०१८ रोजी घरी घेऊन गेले.

त्यानंतर दि.२६.०१.२०१८ रोजी पालकांनी तिला डहाणू येथील खाजगी रुग्णालयात दाखल केले. सदर विद्यार्थीनीस कावीळ झाल्याचे निदर्शनास आले होते. तिचा उपचाराचा खर्च शाळेमार्फत अदा करण्यात येईल, असे संबंधित शाळेने प्रकल्प कार्यालय, डहाणू यांना कळविले होते. दि.२९.०१.२०१८ व दि.३०.०१.२०१८ रोजी तिच्या पालकांकडे चौकशी केली असता, श्रद्धाची प्रकृती बरी असल्याचे त्यांनी सांगितले.

त्यानंतर डहाणू येथील रुग्णालयातूनही तिच्या पालकांनी दोन दिवस घरगुती उपचार करतो या कारणास्तव डॉक्टरांच्या सल्ल्याविरुद्ध स्वतःच्या जबाबदारीवर तिला दि.३०.०१.२०१८ रोजी घरी नेले.

तथापि, दि.३१.०१.२०१८ रोजी सदर विद्यार्थीनीचा मृत्यू झाल्याबाबत विद्यार्थीनीच्या पालकांनी संबंधित शाळेच्या मुख्याध्यापकांना कळविले.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुणे येथील डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र (बार्टी) या संस्थेत लॅपटॉपच्या खरेदीमध्ये झालेल्या गैरव्यवहाराबाबत

(४२) * १०४९२७ श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पुणे येथील डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण केंद्र (बार्टी) या संस्थेत एकशे तीन लॅपटॉपच्या खरेदीमध्ये सुमारे ५२ लाख रुपयांचा गैरव्यवहार झाला असल्याचे माहे जानेवारी, २०१८ मध्ये निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, या प्रकरणी तक्रार दिल्यावर प्रकल्प अधिकाऱ्याला गैरव्यवहार प्रकरणी अटक झाली असून सदरहू अधिकारी या संस्थेत कंत्राटी पद्धतीने कार्यरत होता, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त संस्थेत प्रशिक्षण घेण्यासाठी येणाऱ्या अनुसूचित जातीच्या उमेदवारांना शासनामार्फत लॅपटॉप उपलब्ध करून दिले जातात तथापि प्रकल्प अधिकारी यांनी हे लॅपटॉप गरजू विद्यार्थ्यांना न देता गैरव्यवहार केला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त गैरव्यवहाराबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय निदर्शनास आले व त्यानुषंगाने शासनाची फसवणूक करणाऱ्या उक्त प्रकल्प अधिकाऱ्यावर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. राजकुमार बडोले : (१) अंशतः खरे आहे.

जानेवारी, २०१७ मध्ये लॅपटॉपचा अपहार झाला असल्याची बाब निदर्शनास आली.

(२) होय.

अपहार करणारी व्यक्ती प्रकल्प अधिकारी म्हणून बार्टी या संस्थेत कंत्राटी पद्धतीने कार्यरत होती.

(३) होय.

(४) या प्रकरणी संबंधित प्रकल्प अधिकारी श्री.राहुल रणवीर यांना कामावरून काढून टाकण्यात आले आहे. तसेच त्यांच्याविरुद्ध पोलीस स्टेशन, कोरेगाव पार्क, पुणे येथे दि.२९/०५/२०१७ रोजी FIR (गुन्हा रजि.क्र.१०१/२०१७) दाखल करण्यात आलेला आहे. सदर गुन्ह्याच्या तपासाची कार्यवाही पोलिसांकडून चालू आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील कृषी उत्पन्न बाजार समितीच्या गोदाम मालकांना गोदामाच्या भाड्याची थकबाकी मिळण्याबाबत

(४३) * १०९२९६ श्री.सुधाकर देशमुख (नागपूर पश्चिम) : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील कृषी उत्पन्न बाजार समितीच्या गोदामात साठवून ठेवलेल्या धान्याच्या भाड्याची १७.१५ कोटी रूपयाची थकबाकी गोदाम मालकांना मिळाली नसल्याचे माहे डिसेंबर, २०१७ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सन २००९-२०१० ते सन २०१४-२०१५ या कालावधीतील गोदाम मालकांचे शासनाकडे असलेले थकीत भाडे मिळण्याकरीता संचालक, कृषी उत्पन्न बाजार समिती व संस्था यांनी माहे डिसेंबर, २०१७ मध्ये वा त्यादरम्यान संबंधित विभागाकडे पाठपुरावा केला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर प्रकरणी गोदाम मालकांना भाड्याची थकबाकी मिळाली नसल्यामुळे त्यांना मोठ्या आर्थिक अडचणींना सामोरे जावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने कृषी उत्पन्न बाजार समितीच्या गोदाम मालकांना धान्य साठवून ठेवलेल्या गोदामाची थकबाकी मिळण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. सुभाष देशमुख : (१) अंशतः खरे आहे.

कृषी उत्पन्न बाजार समितीच्या गोदाम भाड्याची रक्कम रुपये १७.१५ कोटी नसून रु. १,१२,०८,४०१/- एवढी रक्कम थकीत असल्याचे दिसून आले आहे.

(२) होय.

(३) होय.

(४) कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांनी संबंधीत थकबाकीदारांकडे याबाबतची मागणी केली आहे तरीसुद्धा बाजार समितीनिहाय सविस्तर माहिती घेऊन संबंधीत विभागाकडे याकरिता शासन स्तरावरून पाठपुरावा करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पुणे शहरातील कात्रज भागात महिलेचा विजेच्या तारेचा
धक्का लागून मृत्यू झाल्याबाबत**

- (४४) * १०४९३४ श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला), श्री.योगेश टिळेकर (हडपसर) : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) पुणे शहरातील कात्रज भागात एका महिलेचा दिनांक २ जानेवारी, २०१८ रोजी वा त्या सुमारास विजेच्या आवरण नसलेल्या तारेचा धक्का लागून मृत्यू झाल्याची घटना घडली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या घटनेची वीज वितरण कंपनीच्या माध्यमातून त्वरित दखल घेतली गेली नसून या घटनेनंतर पाच दिवस होऊनही घटनेचा अहवाल स्थानिक विद्युत निरीक्षकांनी दिला नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, अशा प्रकारच्या अनेक घटनांमध्ये मनुष्य व प्राणी यांच्या मृत्यूमध्ये दिवसेंदिवस वाढ होत असून शासनाने या घटनांची चौकशी केली आहे काय, त्यात काय निदर्शनास आले, त्यानुसार शासनाने विजेच्या उघड्या तारा व रोहित्रांना संरक्षित करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

महावितरणच्या धनकवडी कार्यालयातील कर्मचाऱ्यांनी त्वरीत घटनास्थळी जाऊन विद्युत पुरवठा खंडीत केला.

अतिरिक्त कार्यकारी अभियंता, महावितरण, धनकवडी उपविभाग यांनी या घटनेची माहिती दि. ०४.०१.२०१८ रोजी विद्युत निरीक्षक, विद्युत निरीक्षण विभाग, पुणे यांना कळविली.

सदर अपघाताची चौकशी विद्युत निरीक्षक, निरीक्षण विभाग पुणे या कार्यालयामार्फत दि. ०५/०१/२०१८ रोजी करण्यात आली आहे. विद्युत निरीक्षक, पुणे यांनी दि. १२/०१/२०१८ रोजी प्राथमिक अहवाल महावितरण कंपनीस दिला आहे.

(३) कात्रज भाग येत असलेल्या धनकवडी उपविभागात महावितरण कंपनीमार्फत इन्फ्रा-१ व २ या योजनेअंतर्गत उपरी लघुदाब वाहिनी-१०८.७३ कि.मी., २२

के.व्ही. वाहिनी-१४.८८ कि.मी., ११ के.व्ही. वाहिनी-६.९ कि.मी. भूमिगत करण्यात आलेली आहे.

तसेच डीपीडीसी योजना आणि महापालिकेकडून १.३% योजनेअंतर्गत उपरी लघुदाब वाहिनी-५.८७ कि.मी. भूमिगत करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपूर जिल्ह्यातील समाजकल्याण विभागामध्ये समाज कल्याण
अधिकारी पद रिक्त असल्याने निधी अखर्चित राहिल्याबाबत**

(४५) * ११०२३८ श्री.सुधाकर देशमुख (नागपूर पश्चिम) : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर जिल्ह्यातील समाजकल्याण विभागाच्या कार्यालयामध्ये जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी हे पद रिक्त असल्याने विविध योजनेचे सुमारे ३० कोटी रूपये अखर्चित असल्याबाबतची बाब माहे जानेवारी, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नागपूर जिल्हा परिषदेच्या समाजकल्याण विभागाच्या अधिकाऱ्याची मुळ जागी बदली केल्यामुळे सदर विभागाचा पदभार गोंदिया जिल्ह्याचे सहाय्यक आयुक्त यांचेकडे सोपविण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, गोंदिया जिल्ह्याचे सहाय्यक आयुक्त यांचेकडे मुळ आस्थपनेबरोबर तीन अतिरिक्त जिल्ह्याची जबाबदारी असल्यामुळे नागपूर जिल्हा परिषदेचा सन २०१७-१८ चा दलीत वस्तीचा २४ कोटी ३९ लक्ष व वैयक्तिक लाभाचा ६ कोटी रूपयांचा निधी कार्यालयाकडे अखर्चित राहिला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर प्रकरणी नागपूर जिल्हा परिषदेच्या समाजकल्याण विभागाकडे सन २०१७-२०१८ चा अखर्चित असलेला ३० कोटी निधी उपयोगात आणण्याबाबत तसेच जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी पदावर अधिकाऱ्यांची नियुक्ती करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. राजकुमार बडोले : (१) नाही.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) नाही, निधीच्या खर्चाबाबत कार्यवाही सुरु आहे.

(४) जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, नागपूर पदाचा अतिरिक्त कार्यभार दि.०६.०३.२०१८ च्या आदेशान्वये समाज कल्याण अधिकारी, गट ब, प्रादेशिक उपायुक्त कार्यालय, नागपूर यांना देण्यात आला आहे. त्या अनुषंगाने निधीच्या खर्चाबाबतची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

डॉ. अनंत कळसे
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर
मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.